

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

INSTYTUT DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

ASG WP wewn. 4091/87

JAWNE

POUFNE

Egz. nr 1

Ppłk dr Józef ŁAZAREK

**OPRACOWANIE, PRZYGOTOWANIE
I PROWADZENIE ĆWICZEŃ GRUPOWYCH**

SKRYPT

55384

WARSZAWA

1987

\$

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

INSTYTUT DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

ASG WP weun. 4091/87

JAWNE

POUFNE

Egz. nr 1

Ppłk dr Józef ŁAZAREK

OPRACOWANIE, PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE ĆWICZEŃ GRUPOWYCH SKRYPT

55384

WARSZAWA

1987

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
INSTYTUT DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

ABG WP-wewn. 4091/87

JAWNE

~~POUFNE~~

Egz.nr. ...

1

Przeklasyfikowana z ~~Poufne~~ na Jawne
podstawa przekl. Wykaz Aktualnych Wojskowych
Wydawnictw Wewnętrznych szl. gen. 1523/2001
data i podpis 1.1.2002 Wojciech Winnicki

Ppik dr Józef ŁAZAREK

OPRACOWANIE,
PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE
ĆWICZEŃ GRUPOWYCH

Skrypt

WARSZAWA

1987

S P I S T R E Ś C I

Str.

WSTĘP	4
1. Charakterystyka ćwiczenia grupowego	6
1.1. Istota ćwiczenia grupowego	6
1.2. Rola ćwiczenia grupowego w szkoleniu wojskowym	6
1.3. Klasyfikacja i cele ćwiczeń grupowych	7
2. Właściwości opracowania ćwiczenia grupowego	10
2.1. Podstawa opracowania ćwiczenia grupowego	10
2.2. Czynności szefa, dowódcy w zakresie opracowania ćwicze- nia grupowego	10
2.3. Czynności autora ćwiczenia grupowego	12
2.4. Dokumenty ćwiczenia grupowego	13
3. Właściwości przygotowania do ćwiczenia grupowego	18
3.1. Przygotowanie nauczycieli akademickich do ćwiczenia gru- powego	18
3.2. Przygotowanie ćwiczących do ćwiczenia grupowego	20
4. Właściwości prowadzenia ćwiczenia grupowego	21
4.1. Część wstępna zajęcia grupowego	21
4.2. Część główna zajęcia grupowego	23
4.2.1. Sformułowanie problemów taktycznych	23
4.2.2. Kształtowanie u <u>sluchaczy</u> wartościowych motywów ucze- nia się	24
4.2.3. Przerabianie zagadnień szkoleniowych	24
4.3. Część końcowa zajęcia grupowego	26
ZAKOŃCZENIE	28
WYKAZ LITERATURY	28

Z A Ł Ą C Z N I K I

	Str.
1. Klasyfikacja ćwiczenia grupowego	29
2. Czynności kierownika ćwiczenia grupowego	30
3. Czynności autora ćwiczenia grupowego	31
4. Koncepcja metodyczno-taktyczna ćwiczenia grupowego	33
5. Dokumenty ćwiczenia grupowego	35
6. Opracowanie metodyczne zajęcia grupowego nr 1 z taktyki ogólnej /fragment/	36
7. Czynniki wpływające na przygotowanie nauczyciela akademickiego do prowadzenia ćwiczenia grupowego	41
8. Układ czynności przygotowania nauczyciela akademickiego do prowadzenia ćwiczenia grupowego	42
9. Proces dydaktyczno-wychowawczy w zajęciach grupowych początkowych ćwiczeń grupowych I roku studiów ASG WP	43
10. Przebieg zajęcia grupowego w uczelni wojskowej	44
11. Układ opracowania metodycznego ćwiczenia grupowego	45
12. Układ i przebieg zajęcia grupowego na sali	46

W S T Ę P

Podstawową formą szkolenia wojska, sztabów oraz uoelni wojskowych są ćwiczenia taktyczne. Wśród ćwiczeń taktycznych ważną rolę spełniają ćwiczenia grupowe.

Rola ta wynika z tego, że w ćwiczeniach grupowych istnieją najlepsze warunki do kształtowania u ćwiczących indywidualnych umiejętności w zakresie przygotowania i prowadzenia walki. Skuteczne zrealizowanie celów dydaktyczno-wychowawczych w ćwiczeniu grupowym, staje się niezbędnym krokiem w szkoleniu wojskowym, umożliwiającym przejście do skomplikowanych zespołowych ćwiczeń, np: dowódczo-sztabowych i z wojskami.

Aby ćwiczenie grupowe spełniło swoją rolę należy je wzorowo opracować, przygotować i przeprowadzić.

Z reguły autorami ćwiczeń grupowych oraz prowadzącymi zajęcia grupowe są oficerowie absolwenci ASG WP. Dlatego też poziom ćwiczeń grupowych zależy w znacznym stopniu od jakości przygotowania w tym względzie słuchaczy w naszej uoelni. Z tego też względu, w treści niniejszego skryptu bazować będziemy głównie na sposobach opracowania, przygotowania i prowadzenia ćwiczeń grupowych - ogólnowojskowych w ASG WP, zwłaszcza na pierwszym roku studiów.

W treści skryptu zrezygnowano ze szczegółowego opisywania czynności dotyczących opracowania, przygotowania i prowadzenia ćwiczeń grupowych, skupiając uwagę jedynie na tych momentach, które odróżniają ćwiczenie grupowe od ogólnych zasad przygotowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych wogóle. Przyjęcie takiej konwencji skryptu wynika z przekonania, że ogólne zasady opracowania, przygotowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych są doskonale znane czytelnikowi.

Skrypt składa się z czterech rozdziałów, uzupełnionych dziesięcioma załącznikami.

Pierwszy rozdział zawiera szczegółową charakterystykę ćwiczeń grupowych z wykazaniem podstawowych różnic w stosunku do pozostałych ćwiczeń taktycznych.

W drugim rozdziale są przedstawione czynności kierownika i autora ćwiczenia grupowego z wyeksponowaniem analizy informacji z planu szkolenia, zwłaszcza struktury ćwiczenia, a także sposobu sporządzenia opracowania metodycznego.

W trzecim rozdziale są zaprezentowane czynności przygotowania się nauczycieli akademickich i słuchaczy do zajęć.

W ówartym rozdziale proponuje się różne sposoby prowadzenia zajęć grupowych, zwłaszcza na pierwszym roku studiów ASG WP.

Skrypt w swej podstawowej treści, nawiązuje do obowiązujących w LWP publikacji o organizowaniu i prowadzeniu ćwiczeń taktycznych, uwzględniając doświadczenia IDW w procesie dydaktyczno-wychowawczym na przestrzeni lat 1980-1987.

Treści skryptu przeznaczone są jako pomoc dla słuchaczy ASG WP, nie wykluczając przydatności dla kadry uczelni i jednostek wojskowych.

1. Charakterystyka ćwiczenia grupowego

1.1. Istota ćwiczenia grupowego

Ćwiczenie grupowe określane jest w szkoleniu wojskowym jako najprostszy rodzaj ćwiczenia taktycznego, którego istota polega na tym, że wszyscy ćwiczący pod kierunkiem prowadzącego ćwiczenie występują w jednej roli, np: dowódcy, oficera sztabu, szefa rodzaju wojsk i służb, rozwiązując równolegle identyczne problemy taktyczne. Np: w roli dowódcy pułku, ćwiczący uczą się umiejętności analizy zadania bojowego, oceny sytuacji, stawiania zadań bojowych itp. Jednym słowem ćwiczący kolejno, częściami nabywają te umiejętności, które składają się na całość pracy w zakresie przygotowania i prowadzenia walki.

Prowadzący ćwiczenie grupowe występuje zazwyczaj w roli przełożonego, sąsiada lub niekiedy podwładnego, podając ćwiczącym niezbędne w danym momencie informacje wysłuchując meldunków decyzji bądź też stawianych zadań bojowych dla podwładnych.

Ćwiczenie grupowe z reguły dzieli się na kilka lub kilkanaście zajęć grupowych: dwu -, cztero -, a nawet sześciogodzinnych realizowanych w ciągu dłuższego czasu, np: kilku dni lub kilku tygodni. Zajęcia grupowe prowadzi się w pomieszczeniach i tu realizuje się tematykę związaną z procesem przygotowania walki oraz w terenie gdzie realizuje się tematykę zarówno z przygotowania walki /np. rekonesans/ jak i jej prowadzenia, zwykle bez środków łączności.

Przed ćwiczeniem grupowym /kolejnymi zajęciami grupowymi/ prowadzący ćwiczenie określa rolę, w jakiej mają wystąpić ćwiczący i określa zakres pracy do wykonania przed ćwiczeniem. Dotyczy to zwykle przygotowania map, notatek, przestudiowania literatury, a także rozwiązania konkretnych problemów taktycznych wynikających z tematu zajęcia grupowego.

W toku zajęcia grupowego, prowadzący zajęcia przerabia ze szkolonymi zagadnienia szkoleniowe, nakazując im zreferowanie w określonym czasie operacyjnym, wypracowane uprzednio propozycje rozwiązania problemów taktycznych z uwzględnieniem stosunku sił, kalkulacji czasowo-przerzennych, itd.

1.2. Rola ćwiczenia grupowego w szkoleniu wojskowym

Ćwiczenia grupowe stosowane są przede wszystkim w wyższym szkolnictwie wojskowym, a niekiedy również w instytucjach wojskowych. W jednostkach wojskowych i sztabach, mimo że występują w sporadycznych przypadkach, spełniają ważną rolę w szkoleniu dowódców, oficerów sztabów,

szeferów rodzajów wojsk i służb, przygotowując ich do obowiązków na etatowych stanowiskach, w innych, bardziej skomplikowanych, ćwiczeniach taktycznych.

Rola ćwiczeń grupowych w szkoleniu wojskowym, wynika z tego, że w nich istnieją najdogodniejsze warunki dla nauczania ćwiczących, indywidualnych, praktycznych umiejętności składających się na całości kształt czynności dowodzenia w działaniach bojowych. Ćwiczenia grupowe umożliwiają systematyczne wdrożenie ćwiczących do praktycznego zastosowania nabytych /w toku wykładów i samodzielnego studiowania/ wiadomości w konkretnej sytuacji taktycznej. W tych ćwiczeniach można najbardziej aktywnie oddziaływać jednocześnie na wszystkich ćwiczących zwłaszcza w rozwijaniu wyobraźni, podejmowania uzasadnionego ryzyka przy wypracowaniu decyzji, a zwłaszcza łączenia szkolenia z wychowaniem, na bazie koleżeńkiego współzawodnictwa.

Reasumując można stwierdzić, że ćwiczenia grupowe są niezbędne w szkoleniu wojskowym, umożliwiające ćwiczącym dowódcom, oficerom sztabów, szefom rodzajów wojsk i służb, przejście do ćwiczeń skomplikowanych, zespołowych, np. treningów sztabowych, ćwiczeń dowódczo-sztabowych itd.

W ASG WP ćwiczenia grupowe stanowią podstawową formę nauczania słuchaczy przedmiotów operacyjno - taktycznych. Dla przykładu, w grupach ogólnowojskowych I roku studiów na przedmiot taktyki ogólnej przeznacza się 296 godzin, z tego na ćwiczenia grupowe 133 godziny tj. 48%. Podobnie jest na innych latach studiów, także w grupach specjalistycznych.^{1/}

1.3. Klasyfikacja i cele ćwiczeń grupowych.

W ASG WP ćwiczenia grupowe ze względu na cele szkoleniowe dzielą się na: główne, doskonalące i specjalistyczne.^{2/}

Ćwiczenie główne ma na celu nauczenie słuchaczy, w oparciu o teorię uzyskaną podczas wykładów i seminariów oraz konkretną sytuację bojową-stosowania regulaminowych zasad i norm taktyki lub sztuki operacyjnej w praktycznym rozwiązywaniu zadań bojowych, a także metod organizacji i kierowania działaniami bojowymi na szczeblach taktycznych i operacyjnych.

1/ Por. Plan tematyczny I roku studiów WWL od roku akademickiego 1984/1985. Wyd.ASG WP Warszawa, 1984 s.67

2/ Por. Plan studiów dyplomowych w ASG WP Warszawa 1986 r. s.46.

Ćwiczenie doskonalące ma na celu doskonalenie umiejętności i nawyków praktycznych słuchaczy nabytych w toku ćwiczeń głównych poprzez rozwiązywanie złożonych zadań taktycznych lub operacyjnych w ograniczonym czasie i dynamicznej sytuacji, w różnych warunkach terenowych oraz różnych porach roku i doby.

Celem ćwiczenia specjalistycznego jest nauczanie, doskonalenie i ugruntowanie /stosownie do kierunku studiów/ specjalistycznej wiedzy i umiejętności praktycznych słuchaczy z zakresu problematyki taktycznej lub operacyjnej danego rodzaju wojsk czy służby.

Ponadto ćwiczenia grupowe w zależności od przyjętych tradycyjnie kryteriów, dotyczących: celów, szczebli dowodzenia ćwiczących, zakresu tematu, ilości stron i szczebli ćwiczących, mieszczą w sobie szereg odmian^{3/}.

I tak, z punktu widzenia zakładanych w ćwiczeniu grupowym celów szkoleniowych może być: zgrzewające, doskonalące, metodyczne, pokazowe kontrolne /sprawdzające, egzaminacyjną/, doświadczalne.

Natomiast ze względu na szczeble dowodzenia ćwiczących - ćwiczenie grupowe może być: kompanijne /bateryjne/, batalionowe /dywizjonowe/ pułkowe /brygadowe/, dywizyjne, armijne.

Z kolei, ze względu na zakres tematu ćwiczenie grupowe może być zarówno epizodyczne jak i kompleksowe.

Według liczby szczebli ćwiczących i ilości stron ćwiczących, ćwiczenie grupowe jest zawsze jednoszczeblowe i jednostronne^{4/}.

W ASG WP wśród ćwiczeń grupowych, ze względu na cele szkoleniowe wyróżnia się ćwiczenie metodyczne. Pod tym pojęciem przyjmuje się ćwiczenie prowadzone w przedmiocie "Metodyka szkolenia operacyjno - taktycznego", które ma na celu rozwijanie umiejętności słuchaczy w zakresie sprawowania, przygotowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych i operacyjnych w procesie szkolenia wojsk. Niekiedy za ćwiczenie metodyczne uważa się początkowe ćwiczenia grupowe na kolejnych latach studiów, które zwane informacyjno - pokazowe bądź wprowadzające mają na celu pokazanie słuchaczom wzoru pracy dowódcy, oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb, w procesie przygotowania i prowadzenia walki.

3/ Por. Metodyka ćwiczeń taktycznych Wyd.ASG WP Warszawa 1981 s.12

4/ Szczegółową klasyfikację ćwiczenia grupowego przedstawia załącznik 1.

W podsumowaniu charakterystyki ćwiczenia grupowego należy jednoznacznie stwierdzić, że w tym ćwiczeniu w odróżnieniu od pozostałych ćwiczeń taktycznych, głównym celem jest uczenie słuchaczy nowych umiejętności praktycznych w określonej roli w toku przygotowania i prowadzenia walki.

Cel dydaktyczno - wychowawczy ćwiczeń grupowych determinuje pracę wszystkich osób odpowiedzialnych za opracowanie, przygotowanie i prowadzenie tego ćwiczenia.

2. Właściwości opracowania ćwiczenia grupowego

Opracowanie ćwiczenia grupowego w zasadzie nie różni się od ogólnego toku opracowania pozostałych rodzajów ćwiczeń taktycznych. Niemniej jednak, z charakterystyki ćwiczenia grupowego, wynikają pewne właściwości, które determinują przede wszystkim ogólne i szczegółowe czynności kierownika i autora ćwiczenia, a także ilość, formę i treść niezbędnych dokumentów.

2.1. Podstawa opracowania ćwiczenia grupowego

Podstawą do opracowania ćwiczenia grupowego są dane zawarte w planie szkolenia /tematycznym/ uczelni wojskowej /jednostki, instytucji/, które zazwyczaj dotyczą:

- tematu, celu i rodzaju ćwiczenia;
- struktury ćwiczenia grupowego, a w niej ilości zajęć grupowych, tematów zajęć, składu ćwiczących oraz ilości godzin na poszczególne zajęcia, miejsce ich prowadzenia, itp;
- terminu przeprowadzenia ćwiczenia grupowego.

Obok wyżej wymienionych informacji, na opracowanie ćwiczenia grupowego wpływają:

- ustalenia zawarte w rozkazach szkoleniowych, regulaminach, instrukcjach;
- wyniki szkolenia indywidualnego i zespołowego w poprzednim okresie;
- potrzeby i warunki szkoleniowe uczelni wojskowej /jednostki, instytucji/;
- przygotowanie kierownika i autora ćwiczenia pod względem merytorycznym i metodycznym.

2.2 Czynności szefa / dowódcy / w zakresie opracowania ćwiczenia grupowego

Dowódca /szef/ odpowiedzialny za opracowanie ćwiczenia grupowego wykonuje, jako przyszły kierownik ćwiczenia, szereg czynności, podobnie jak przy opracowaniu pozostałych ćwiczeń taktycznych. Przy czym, ze względu na prostotę czynności organizacyjnych ćwiczenia grupowego, zazwyczaj w pracy kierownika ćwiczenia pomija się:

- wydanie rozkazu w sprawie zorganizowania i przeprowadzenia ćwiczenia;
- ustalenie metody i zakresu sprawdzianu dopuszczenia do ćwiczenia^{5/}.

5/ Szczegółowy układ czynności kierownika ćwiczenia grupowego-zał.2

Kierownik ćwiczenia grupowego po analizie wszystkich informacji de-terminujących opracowanie ćwiczenia, wyznacza autora i udziela mu sto-sownych wytycznych.

Należy zaznaczyć, że wyznaczenie autora ćwiczenia grupowego różni się nieco od pozostałych ćwiczeń taktycznych. Chodzi o to, że ćwicze-nie grupowe może być epizodyczne, składające się z jednego zajęcia grupowego, np: ćwiczenie kontrolne, sześciogodzinne z natarcia pułku lub dywizji. W tym wypadku wystarczy jeden autor. Natomiast przy opra-cowaniu ćwiczeń grupowych głównych, zawierających kompleksową proble-matykę taktyki ogólnej, taktyki rodzajów wojsk i służb, jeden autor nie wystarczy. Ze względu na zakres pracy, a przede wszystkim znajo-mość specyfiki działania rodzajów wojsk i służb konieczny jest zespół autorów, składający się z oficerów pionu operacyjnego, rodzajów wojsk i służb. Oficerowie na co dzień pracują w swoich macierzystych komór-kach organizacyjnych /katedrach, wydziałach, szefostwach/, dlatego też istnieje potrzeba czasowego podporządkowania ich głównemu autorowi zwykle ogólnowojskowemu.

W ASG WP głównego autora wyznacza Szef Katedry Taktyki Ogólnej /Sztuki Operacyjnej/, natomiast współautorów wyznaczają Szefowie Ka-tedr Specjalistycznych. Fakt ten ma swoje odbicie w planie wydawniczym uczelni i jak wykazuje praktyka opracowania ćwiczeń, ułatwia znacznie pracę zespołu autorskiego, zwłaszcza głównego autora.

Kierownik ćwiczenia grupowego, po wyznaczeniu głównego autora, udzie-la mu wytycznych do opracowania ćwiczenia.

W treści wytycznych jak wykazuje praktyka, zwykle podaje się:

- temat, rodzaj, strukturę ćwiczenia grupowego;
- cele szkoleniowe ćwiczenia /niekiedy zajęć grupowych/;
- główne zagadnienia szkoleniowe;
- rejon ćwiczenia, w tym punkty pracy w terenie;
- skład ćwiczących i termin ćwiczenia;
- ogólny przebieg działań bojowych w ćwiczeniu / koncepcja taktycz-na/;
- termin przedstawienia koncepcji metodyczno-taktycznej ćwiczenia przez autora;
- termin wykonania dokumentów ćwiczenia oraz termin zatwierdzenia ćwiczenia;
- normy zużycia km na samochody osobowo-terenowe i na rekonesans punktów pracy oraz na autobusy /samochody ciężarowe/ na zajęcia w tere-nie;

- skład zespołu autorskiego;
- ilość dokumentów ćwiczenia dla prowadzących ćwiczenie i ćwiczących;
- miejsce opracowania ćwiczenia grupowego itp.

Po udzieleniu wytycznych, kierownik ćwiczenia sprawdza zrozumienie przez autora swoich sugestii, po czym osobiście i poprzez swojego zastępcę /kierownika zakładu/ kontroluje opracowywanie ćwiczenia grupowego.

2.3. Czynności autora ćwiczenia grupowego.

Czynności autora ćwiczenia grupowego realizowane są podobnie jak przy pozostałych ćwiczeniach taktycznych. Dodatkowo natomiast, należy dokonać analizy struktury ćwiczenia, która zwykle podana jest w planie tematycznym /szkolenia/^{6/}

1 Autor, analizując strukturę ćwiczenia grupowego, w pierwszej kolejności dokonuje ogólnego przeglądu zajęć grupowych, mając na uwadze: tematy z taktyki ogólnej oraz taktyki rodzajów wojsk i służb, ilość godzin na poszczególne zajęcia w grupach ogólnowojskowych i specjalistycznych i miejsce ich prowadzenia.

Następnie rozważenia wymaga:

- wiodąca rola tematów zajęć grupowych z taktyki ogólnej w całym ćwiczeniu grupowym;
- 2 - związek treści między zajęciami z taktyki ogólnej, a zajęciami z taktyki rodzajów wojsk i służb;
- rola ćwiczących w poszczególnych zajęciach grupowych;
- problematyka zajęć grupowych związana z przygotowaniem walki i jej prowadzeniem;
- tematy zajęć grupowych pod kątem zagadnień szkoleniowych, warunków prowadzenia działań bojowych w ćwiczeniu np: użycia broni jądrowej, sposobu przechodzenia do natarcia, obrony, terenu itp.

Szczególnie ważna jest analiza tematów zajęć grupowych prowadzonych, w terenie i to tych, które dotyczą przygotowania walki /np: rekoniesans, stawianie zadań bojowych/ jak i tych, które związane są z prowadzeniem walki/ np: odpieranie kontrataków, wprowadzenie drugiego rzutu/. Umożliwia to z jednej strony określenie potrzeb ilości, miejsca i czasu punktów pracy w terenie, a z drugiej strony ustalenie ilości położeń "dynamicznych", koniecznych do zrealizowania celu całego ćwiczenia grupowego.

3 Z kolei autor analizuje czas przeznaczony na realizację poszczególnych zajęć grupowych, zwłaszcza dla określenia czasu do realizacji

6/ Szczegółowy układ czynności autora ćwiczenia przedstawia załącznik 3

zagadnień szkoleniowych oraz dojazdu na punkty pracy w terenie i powrotu do miejsca zakwaterowania.

Następnie autor analizuje miejsce prowadzenia zajęć grupowych, a głównie:

- warunki szkoleniowe pomieszczeń /sal/ grupowych i ich wpływ na pracę nauczyciela akademickiego i słuchaczy;
- warunki orientacji topograficznej i taktycznej na punktach pracy w terenie, dogodność rozmieszczenia grup szkoleniowych, a przede wszystkim poszanowanie upraw rolnych.

Przeprowadzona przez autora analiza struktury ćwiczenia grupowego sugeruje wnioski dotyczące:

- 1/ ilość, czasu, miejsca punktów pracy w terenie,
- 2/ ilość, czasu, miejsca położenia "dynamicznych",
- 3/ wstępnego podziału czasu na zagadnienia szkoleniowe,
- 4/ warunków prowadzenia działań bojowych w ćwiczeniu.

Autor ćwiczenia grupowego po analizie informacji zawartych w wytycznych przełożonego, opracowuje na kartce papieru/kalce położonej na mapie/ wstępną koncepcję metodyczno-taktyczną ćwiczenia. Następnie autor samokrytycznie powinien ocenić stopień własnej znajomości problemów merytorycznych i metodycznych, wynikających z tematu ćwiczenia. Na tej podstawie należy dobrać i przestudiować stosowną i aktualną literaturę, zwiastującą w zakresie:

- przygotowania i prowadzenia walki przez wojska własne i potencjalnego przeciwnika;

- opracowania, przygotowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych.

Umożliwi to autorowi ostateczne sformułowanie koncepcji metodyczno-taktycznej ćwiczenia grupowego, którą należy jak najwcześniej przedstawić przełożonemu do akceptacji.

2.4. Dokumenty ćwiczenia grupowego

Autor ćwiczenia grupowego po uzyskaniu akceptacji przez kierownika ćwiczenia koncepcji metodyczno-taktycznej, przystępuje do opracowania niezbędnych dokumentów. Przy czym jeżeli do opracowania ćwiczenia powołany jest zespół autorski, główny autor powinien zapoznać wszystkich członków zespołu z koncepcją metodyczno-taktyczną, a także z planem pracy zespołu autorskiego, w którym należy uwzględnić zasadniczo czynności, terminy i miejsce stałych spotkań, czas pracy w godzinach służbowych, numery telefonów oraz terminy opracowania poszczególnych dokumentów.

7/ Przykład koncepcji metodyczno-taktycznej ćwiczenia grupowego przedstawia załącznik 4

W odróżnieniu od pozostałych ćwiczeń taktycznych w ćwiczeniu grupowym opracowuje się niewielką ilość dokumentów.

I tak, dla kierownictwa ćwiczenia, zwłaszcza prowadzących ćwiczenie /nauczycieli akademickich/ sporządza się:

- plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego, w formie graficznej i opisowej;

- 1 - założenia taktyczne /główne i dodatkowe/;
- opracowanie metodyczne zajęć grupowych;
- rozkazy i zarządzenia bojowe;
- decyzję ćwiczącego dowódcy;
- dokumenty pokazowe.

Natomiast dla ćwiczących opracowuje się:

- założenia taktyczne /główne i dodatkowe/;
- rozkazy i zarządzenia bojowe;
- dokumenty pokazowe^{8/}.

Forma, treść, sposób opracowania poszczególnych dokumentów ćwiczenia grupowego nie odbiegają zasadniczo od pozostałych ćwiczeń taktycznych, ale są także pewne różnice.

Na przykład, w części graficznej planu przeprowadzenia ćwiczenia grupowego, nie pokazują się czasu i miejsca wykonywania strzelań amunicyjną bojową, a także organizacji łączności. Wynika to z tego, że ćwiczenie grupowe prowadzi się bez środków łączności i strzelania. Ponieważ ćwiczenie grupowe jest zgodne z decyzją autora ćwiczenia, a nie ćwiczących, dodatkowo w części graficznej planu przeprowadzenia ćwiczenia przedstawia się decyzję ćwiczącego dowódcy, niekiedy na oddzielnej mapie.

Z kolei w części opisowej planu przeprowadzenia ćwiczenia grupowego zamiast etapów ćwiczenia, przedstawia się strukturę ćwiczenia oraz rezygnuje się z takich punktów jak organizacja pozorowania /"podgrywki"/, limity przebiegu pojazdów mechanicznych i wozów bojowych oraz zużycia amunicji i środka planowania, a także z organizacji łączności i dowodzenia.

Natomiast w treści założenia taktycznego - głównego w punkcie sytuacja szczegółowa /położenie szczegółowe/ ujmuje się zadania bojowe /zarządzenia bojowe/ dla ćwiczących, aby mogli przygotować się do pierwszego zajęcia grupowego, które z reguły rozpoczyna się od analizy zadania i oceny sytuacji. Również treść poszczególnych punktów założenia oraz załączników, powinna zawierać, w odróżnieniu od założeń w pozostałych ćwiczeniach taktycznych pełne dane o nieprzyjacielu, wojskach

8/Przykładowy zestaw dokumentów ćwiczenia grupowego przedstawia załącznik 5

własnych, w tym elementy ugrupowania przełożonego, sąsiadów, podwładnych, o terenie, pogodzie, zniszczeniach, itp. Wynika to z tego, że w ćwiczeniu grupowym nie ma napływu informacji dla ćwiczących z zespołów podgrywających lub ćwiczących wojsk, a jedynie z treści założenia taktycznego. Także treść punktu "praca do wykonania" różni się nieco od pozostałych ćwiczeń taktycznych. W ćwiczeniu grupowym należy podać wskazówki dotyczące roli, w jakiej mają wystąpić szkoleni w czasie ćwiczenia /zajęcia grupowego/, co muszą wykonać w przygotowaniu się do zajęć, a przede wszystkim wykaz literatury do przestudiowania.

Opracowanie metodyczne zajęcia grupowego jest dokumentem sporządzanym wyłącznie do ćwiczeń grupowych, przeznaczonym tylko dla nauczycieli akademickich /prowadzących zajęcia/.

Powinno ono zawierać:

- temat, cel, czas trwania zajęcia grupowego;
- zagadnienia szkoleniowe i podział czasu ogólnego z uwzględnieniem tych zagadnień;
- pomoce naukowe;
- wskazówki organizacyjno-metodyczne;
- przebieg zajęcia grupowego.

Opracowanie metodyczne zajęcia grupowego jest jednym z możliwych rozwiązań przeprowadzenia zajęć, zalecanych przez kierownika i autora ćwiczenia dla nauczycieli.

Podstawą do sporządzenia opracowania metodycznego zajęcia grupowego, stanowi struktura ćwiczenia grupowego, oraz plan przeprowadzenia ćwiczenia, założenie taktyczne, mapa z położeniem wojsk z rozwiązaniem autorskim decyzji ćwiczącego dowódcy.

Autor opracowania metodycznego zajęcia grupowego ujmuje w jego treści, informacje ściśle podporządkowane celom dydaktyczno-wychowawczym.

Temat, czas trwania zajęcia grupowego, zagadnienia szkoleniowe, a przede wszystkim cele szkoleniowe są wiernym odbiciem odpowiednich danych zawartych w planie tematycznym/rozwinętych planie tematycznym katedry, planie szkolenia/.

Autor opracowujący punkt: podział czasu ogólnego na realizację zagadnień szkoleniowych powinien sobie uświadomić, w jaki sposób rozdzielić dysponowany czas zajęcia grupowego, aby przebiegało ono w sposób najefektywniejszy. Przy czym, nie jest to podział czasu do ścisłego i bezwzględnego przestrzegania, a jedynie orientacyjna wskazówka dla prowadzących zajęcia.

Z ogólnej ilości czasu zajęcia grupowego, np: 4 godziny, należy odjąć czas potrzebny na realizację części wstępnej i końcowej zajęcia. Z reguły, jak wykazuje praktyka szkoleniowa, część wstępna zajmuje

15-20', a część końcowa 10-15', co razem daje 25-35'. Mając do dyspozycji $4 \times 45' = 180'$ - 25-35' pozostaje na część główną zajęcia 145 - 155'. Następnie należy ustalić ile i które zagadnienie szkoleniowe ma największą wagę w zajęciu grupowym, przeznaczając na jego realizację większą ilość czasu oraz rozdzielić czas na pozostałe zagadnienia.

W punkcie dotyczącym pomocy naukowych ujmuje się wskazówki dla nauczycieli akademickich, dotyczące propozycji wykorzystania w zajęciach grupowych map, schematów, foliogramów, nagrań magnetofonowych, itp, ułatwiających realizację celów dydaktyczno-wychowawczych.

We wskazówkach organizacyjno-metodycznych, wyszczególnia się te czynności, które powinny być wykonane bezwzględnie przez nauczycieli akademickich i ćwiczących przed zajęciem grupowym. Z zasady, są to czynności dotyczące przeprowadzenia przez prowadzących zajęcia instruktazu dla ćwiczących, przygotowania niezbędnych w zajęciu pomocy naukowych, przestudiowania stosownej literatury, określenia roli ćwiczących, a także propozycje doboru metod nauczania do przerobienia zagadnień szkoleniowych w zajęciu grupowym.

Najistotniejszą częścią zajęcia grupowego jest przebieg zajęcia, który zawiera w sobie tok postępowania nauczyciela akademickiego od momentu rozpoczęcia do czasu jego zakończenia, z rozbiorem na część wstępną, główną i końcową.

W części wstępnej autor podaje zalecenia dotyczące:

- przyjęcia meldunku od starszego grupy o gotowości i stanie ćwiczących;
- podania tematu, celu i zagadnień szkoleniowych;
- sprawdzenia różnymi sposobami przygotowania się ćwiczących do zajęcia /przestudiowanie literatury, przygotowanie map, itp/.

W części głównej ujmuje się sposób przerabiania kolejnych zagadnień szkoleniowych, w tym pracę nauczyciela akademickiego i ćwiczących, wprowadzenie w sytuację operacyjną, wykorzystanie pomocy naukowych oraz proponowane rozwiązanie problemów taktycznych, wynikających z tematu zajęcia grupowego. Proponowane rozwiązanie w swojej treści zazwyczaj zawiera: analizę zadania bojowego, zamiar walki, ocenę sytuacji, decyzję dowódcy itd. i powinno być traktowane przez nauczycieli akademickich jako jedno z możliwych do przyjęcia wariantów. Jest to konieczne szczególnie w ćwiczeniu grupowym, gdzie istnieje ścisły związek treści między zajęciami grupowymi z taktyki ogólnej i taktyki rodzajów wojsk i służb, a decyzje i sytuacje kolejne muszą być zawczasu opracowane przez autora /zespół autorski/.

W części końcowej przebiegu zajęcia grupowego sugeruje się zalecenia dotyczące:

- oceny stopnia realizacji celu zajęcia grupowego;
- oceny stopnia przygotowania się ćwiczących do zajęcia i ocenę ich pracy w toku zajęcia;
- wypuklenie głównych problemów występujących w zajęciach;
- podanie przykładu historycznego wzbogacającego treść zajęcia;
- postawienie zadań ćwiczącym dla uzupełnienia wiadomości słabiej lub niedostatecznie opanowanych;
- dokonanie wpisu w dzienniku lekcyjnym o przeprowadzeniu zajęcia;
- przyjęcie meldunku od starszego grupy, o zakończeniu zajęcia grupowego ^{9/}.

Należy podkreślić, że opisane wyżej właściwości opracowania ćwiczenia grupowego, nie stanowią w sobie szablonu ostatecznego. Przeciwnie, autor ćwiczenia grupowego ma szerokie możliwości ich twórczego rozwinięcia, zgodnie ze swoim przygotowaniem merytorycznym i metodycznym.

Przy tym, każdorazowo należy uwzględnić konkretne potrzeby i warunki szkoleniowe uczelni wojskowej /jednostki, instytucji/ i do nich dostosować formę, treść i ilość dokumentów ćwiczenia grupowego.

W ASG WP z reguły zdanie dokumentacji ćwiczenia grupowego przez autora do Wydziału Wydawniczego poprzedzone jest omówieniem jego treści w zakładzie bądź katedrze.

W trakcie omówienia główny autor prezentuje najistotniejsze momenty ćwiczenia grupowego, np: cele i zagadnienia szkoleniowe, zamiar stron, warunki organizacji i przebieg ćwiczenia w poszczególnych zajęciach grupowych, zwłaszcza rozgrywane sytuacje bojowe, decyzje ćwiczącego dowódcy, sposób przerabiania zagadnień szkoleniowych itp.

W wyniku dyskusji, następuje zespołowa akceptacja treści merytorycznej i metodycznej ćwiczenia grupowego. Tym samym umożliwia się autorowi wcześniejsze usunięcie zauważonych błędów. Dlatego też, termin omówienia należy wybrać odpowiednio wcześnie, aby nie spóźnić się ze zdaniem dokumentacji w terminie do Wydziału Wydawniczego ASG WP.

 9/ Fragment opracowania metodycznego do zajęcia grupowego w początkowym ćwiczeniu grupowym I-wszego roku studiów ASG WP przedstawia załącznik 5.

3. Właściwości przygotowania do ćwiczenia grupowego

Przygotowanie do ćwiczenia grupowego polega na zrealizowaniu szeregu przedsięwzięć, umożliwiających terminowe rozpoczęcie i prowadzenie ćwiczenia.

Dokumenty dla prowadzących ćwiczenie grupowe i ćwiczących w uczelni wojskowej, jednostce, instytucji, przygotowuje w odpowiedniej ilości, Wydział Wydawniczy /drukarnia, powielarnia/ na podstawie dokumentacji sporządzonej przez autora /patrz rozdz.2/.

Natomiast niezbędne przedsięwzięcia organizacyjne wykonuje najczęściej szef katedry /dowódcą jednostki, szef instytucji/, który później kieruje prowadzeniem ćwiczenia grupowego.

W ASG WP czynności organizacyjne związane z przygotowaniem nauczycieli akademickich do ćwiczenia grupowego realizuje kierownik zakładu w katedrze. Np. w KTO do ćwiczeń grupowych z taktyki ogólnej ze słuchaczami I kursu, czynności przygotowawcze wykonuje, kierownik zakładu działań bojowych pułku.

Do zasadniczych przedsięwzięć z zakresu przygotowania do ćwiczenia grupowego, należy zaliczyć:

- przygotowanie nauczycieli akademickich /prowadzących ćwiczenie grupowe/ do ćwiczenia;
- przygotowanie ćwiczących /szkolonych/ do ćwiczenia;
- przygotowanie pomieszczeń i terenu do ćwiczenia.

Przełożony odpowiedzialny za przygotowanie do ćwiczenia grupowego, powinien mieć na uwadze kwalifikacje merytoryczne i metodyczne prowadzących ćwiczenie, poziom wiedzy ćwiczących oraz potrzeby szkoleniowe uczelni /jednostki, instytucji/ wojskowej,

3.1 Przygotowanie nauczycieli akademickich do ćwiczenia.

Każde ćwiczenie grupowe poprzedzone jest instruktażem dla nauczycieli akademickich /prowadzących ćwiczenie/, w czasie którego przełożony /szef, dowódcą/ dokonuje ustaleń natury merytorycznej i metodycznej.

W ASG WP z reguły do ćwiczeń grupowych, prowadzony jest instruktaż zakładowy, przez kierownika zakładu z podległymi nauczycielami akademickimi. Niekiedy szczególnie do początkowych ćwiczeń grupowych - głównych, każdego roku studiów może się odbyć instruktaż wydziałowy /WWL ASG WP/, lub katedralny, z udziałem wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących ćwiczenie zarówno z taktyki ogólnej jak i z taktyki rodzajów wojsk i służb.

Instruktaż do ćwiczenia grupowego, jak wykazuje praktyka szkoleniowa obejmuje:

- meldunek autora ćwiczenia, zawierający temat, rodzaj, cele szkoleniowe całego ćwiczenia grupowego, układ zajęć grupowych w pomieszczeniach i w terenie, problemy taktyczne do rozwiązania przez ćwiczących, warunki organizacji ćwiczenia, plan przeprowadzenia ćwiczenia, zadanie dla ćwiczących oraz decyzję ćwiczącego dowódcy;

- pytania do autora ćwiczenia;

- wytyczne przełożonego dotyczące sposobu sprawdzenia przygotowania się ćwiczących do zajęć, sposobu przerabiania zagadnień szkoleniowych /głównych/, stopnia wymagalności przy ocenie ćwiczących, sposobu rozwiązywania problemów taktycznych, itp.

Jak wykazuje praktyka szkoleniowa w czasie pierwszego instruktażu do ćwiczenia grupowego, w części końcowej, przełożony przekazuje zalecenia natury merytorycznej i metodycznej do początkowych zajęć grupowych w pomieszczeniach.

Ważnym przedsięwzięciem w przygotowaniu nauczycieli akademickich /prowadzących ćwiczenie/ jest instruktaż do zajęć grupowych w terenie. Celem takiego instruktażu jest dokładne zaznajomienie oficerów z punktami pracy, dojazdem do nich, oraz koncepcją rozegrania poszczególnych sytuacji "dynamicznych", z podaniem możliwych wariantów decyzji ćwiczącego dowódcy oraz decyzji "autorskiej". Praca na poszczególnych punktach pracy w terenie powinna być poprzedzona pełną orientacją topograficzną i taktyczną.

W miarę możliwości nauczyciele akademicy /prowadzący ćwiczenie/ powinni przed każdym instruktażem zapoznać się samodzielnie z planem przeprowadzenia ćwiczenia, zwłaszcza od strony merytorycznej. Z doświadczenia wynika, że taki sposób ułatwia, zwłaszcza młodym nauczycielom akademickim, zrozumienie obrazu całego ćwiczenia i zajęć grupowych.

W wyniku przeprowadzonych instruktaży, nauczyciele akademicy /prowadzący ćwiczenie/ otrzymują niezbędne informacje, które są podstawą do osobistego przygotowania się do zajęć grupowych. Obejmuje to głównie przestudiowanie stosownej literatury, przeanalizowanie czynników obiektywnych wpływających na metodykę prowadzenia ćwiczeń grupowych oraz opracowanie planu-konspektu do zajęć grupowych.

W przygotowaniu się nauczycieli akademickich do prowadzenia ćwiczeń grupowych szczególnie miejsce zajmuje analiza obiektywnie istniejących czynników: przedmiot, cele i tematy nauczania, metody nauczania, wiek ćwiczących i warunki nauczania.^{10/} Wynika to z tego, że owe czynniki

10/ Czynniki wpływające na przygotowanie nauczycieli akademickich do ćwiczeń grupowych przedstawia załącznik 7

tworzą bazę procesu dydaktyczno-wychowawczego ćwiczeń grupowych, w której dominującą, kierowniczą rolę spełnia nauczyciel akademicki. Znajomość tych czynników, ich głębokie zrozumienie, pomaga prowadzącym ćwiczenia grupowe, ustrzec się od błędów, utrudniających zrealizowanie zakładanych celów dydaktyczno-wychowawczych.

3.2. Przygotowanie ćwiczących do ćwiczenia grupowego

Nauczyciel akademicki po osobistym przygotowaniu się do ćwiczenia grupowego, w odpowiednio wczesnym terminie /5-7 dni przed ćwiczeniem/ udziela ćwiczącym instruktażu. Sposób prowadzenia instruktażu do zajęć grupowych zależy głównie od stopnia posiadanej wiedzy i doświadczenia oficerów, trudności związanych z problemami do rozwiązania w toku zajęcia oraz czasu przeznaczanego na jego przeprowadzenie.

Najogólniej mówiąc, instruktaż do zajęcia grupowego składa się z 2 części, organizacyjnej /przygotowawczej/ i metodycznej i zwykle zawiera:

a/ część organizacyjna /przygotowawcza/;

- temat, czas, miejsce zajęcia grupowego;
- określenie materiałów /mapy, załączenia/ do pobrania;
- zadania dotyczące wrysowania informacji na mapę;
- wykaz literatury obowiązkowej i zalecanej do studiowania i inne;

b/ część metodyczna;

- przebieg zajęcia grupowego i rola w nim ćwiczących;
- problemy taktyczne i wskazówki ich rozwiązania;
- inne, w zależności od potrzeb.

Zwykle na zakończenie instruktażu następują pytania ze strony słuchaczy do nauczyciela akademickiego.

W zależności od potrzeb ze strony ćwiczących, nauczyciel akademicki prowadzi konsultację z całą grupą szkoleniową lub jej częścią, dla wyjaśnienia niezrozumiałych zadań, udzielenia dodatkowych wskazówek co do rozwiązania problemów taktycznych itp. Konsultację prowadzi się z reguły na 1-3 dni przed zajęciem grupowym, zwykle w czasie popołudniowym na życzenie słuchaczy. Należy pamiętać, aby konsultacja nie przybrała charakteru zajęcia grupowego, które dopiero się odbędzie. Stopień pomocy nauczyciela akademickiego powinien być wcześniej dobrze przemyślany, by pomóc tym, którzy tego potrzebują, a nie uczyć łatwizny "przedsiębiorczych" ćwiczących.

Należy podkreślić, że przygotowanie się nauczyciela akademickiego do ćwiczeń grupowych, przygotowanie ćwiczących przez instruktaż/konsultację/ w oparciu o motywację do rzetelnego studiowania, stwarza przesłanki do wzorowej realizacji zakładanych celów dydaktyczno-wychowawczych.^{11/}

11/ Układ czynności nauczyciela akademickiego w zakresie przygotowania się do ćwiczenia grupowego przedstawia załącznik 1.

4. Właściwości prowadzenia ćwiczenia grupowego

Prowadzenie ćwiczeń grupowych, w odróżnieniu od pozostałych ćwiczeń taktycznych, charakteryzuje się szeregiem właściwości wynikających z celów szkoleniowych, struktury ćwiczenia oraz specyfiki zajęć grupowych, realizowanych w programowych, godzinach lekcyjnych, zazwyczaj w godzinach dopołudniowych.

W treści rozdziału zostanie przedstawiony przebieg zajęcia grupowego, jako jeden ze składników każdego ćwiczenia grupowego, z uwzględnieniem różnych sposobów pracy nauczyciela akademickiego /prowadzącego zajęcia/ zwłaszcza na I roku studiów ASG WP.

Jak wykazuje praktyka szkoleniowa, każde zajęcie grupowe składa się z trzech części: wstępnej, głównej i końcowej.

4.1. Część wstępna zajęcia grupowego

W części wstępnej zajęcia grupowego, nauczyciel akademicki po przybyciu do pomieszczenia /sali grupowej/, przyjmuje meldunek od starszego grupy o stanie i gotowości słuchaczy /ćwiczących/ do zajęcia. Z kolei należy zilustrować wygląd zewnętrzny oficerów oraz porządek w pomieszczeniu. Jest to ważne od pierwszego zajęcia grupowego. Wdraża bowiem słuchaczy do nwyku pracy w czystości i porządku na stanowisku dowodzenia. Szczególnie ważne jest tu stałe żądanie od ćwiczących przygotowania map do pracy, według wymogów służby sztabów. Krytyczne uwagi należy przekazać starszemu grupy szkoleniowej.

Następnie prowadzący zajęcia, dokonuje sprawdzenia przygotowania się słuchaczy, zgodnie z zadaniami które zostały im przekazane w czasie instruktażu. Dotyczy to głównie kontroli map, notatników z treścią wynikającą z tematu zajęcia grupowego. Sprawdzenie obejmuje zwykle 2-3 słuchaczy i dlatego koniecznym jest, aby szczególnie rażące błędy, zostały omówione przez nauczyciela akademickiego z całą grupą szkoleniową. Można tu skorzystać z tablicy szkolnej lub wywiesić mapę sprawdzanego słuchacza.

Z kolei nauczyciel akademicki sprawdza znajomość przez słuchaczy założenia taktycznego, a zwłaszcza położenie wojsk, zadanie bojowe, miejsce i czynności w danym momencie dowódcy, zastępców, oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb. Sprawdzenie powyższe, szczególnie ważne w toku początkowych ćwiczeń grupowych pierwszego roku studiów w uczelni wojskowej, ma na celu oddziaływanie na wyobraźnię ćwiczących dla kształtowania obrazu realizmu dowodzenia w walce.

Obok tego nauczyciel akademicki powinien zadać 1-2 słuchaczom pytania /ewentualnie dla całej grupy szkoleniowej w formie pisemnej - pyta-

nia, test/, dotyczące znajomości przez słuchaczy stosownej treści, obowiązkowej literatury, zwłaszcza obowiązującego regulaminu walki, koniecznej do pracy w danym zajęciu grupowym.

W tej części zajęcia grupowego należy także zapytać 1-2 słuchaczy o wiadomości wyniesione z poprzednich zajęć. Zmusza się w ten sposób ćwiczących do systematycznej pracy nad utrwalaniem wiedzy, nabytej w czasie poprzednich zajęć grupowych.

Należy tu podkreślić, że nauczyciel akademicki jest zawsze w gotowości do udzielenia słuchaczom, wzorcowej odpowiedzi na zadane im wcześniej pytania.

Po wykonaniu, wyżej opisanych czynności, nauczyciel akademicki, zapisuje temat zajęcia grupowego na tablicy, /można temat zapisać na początku zajęcia/, podaje cele szkoleniowe oraz zagadnienia szkoleniowe, po czym dokonuje odpowiedniego wprowadzenia. Zajęcia grupowe w każdym ćwiczeniu, obejmują sobą pewien logiczny ciąg pracy dowódcy lub szefa rodzaju wojsk w toku przygotowania i prowadzenia walki. Przy czym, układ zajęć grupowych rozłożony w czasie, z jednej strony jak gdyby przerywa pracę dowódcy, z drugiej zaś pomija niektóre czynności, np: nawiązanie współdziałania z sąsiadem w przodzie dla uzyskania danych z rozpoznania, itd.

Z tego też powodu, zachodzi potrzeba stworzenia przez prowadzącego zajęcia, symptomów ciągłości pracy na stanowisku dowodzenia oraz pokazywanie tych czynności, które nie są objęte treścią zajęcia grupowego.

Przedstawione czynności wstępne zajęcia grupowego w pomieszczeniu zajmują z reguły w początkowych ćwiczeniach grupowych I roku studiów ASG WP około 15-20 minut, a w kolejnych ćwiczeniach - średnio 5-10 minut.

Nieco inaczej wygląda część wstępna zajęcia grupowego w terenie.

Oprócz wyżej opisanych czynności, nauczyciel akademicki, po przybyciu na punkt pracy, dla słuchaczy wydziela zwykle 10-15 minut na ich indywidualne przygotowanie się. Ćwiczący dokonują orientowania się w terenie pod względem topograficznym i taktycznym, konfrontują przyjęte rozwiązanie z terenem oraz przygotowują się do pracy w określonej roli.

Nauczyciel akademicki w czasie sprawdzania przygotowania słuchaczy do zajęcia grupowego powinien szczególną uwagę zwrócić na sposób złożenia map do pracy w polu, przygotowanie ołówków, zgodnie z wymogami służby sztabów.

4.2. Część główna zajęcia grupowego

Część główna zajęcia grupowego stanowi zasadniczy etap, w którym przerabiane są zagadnienia szkoleniowe, w kolejności określonej w planie tematycznym. Podział czasu na realizację zagadnień szkoleniowych ujęty jest w opracowaniu metodycznym zajęcia i ostatecznie ustalony w toku instruktażu dla nauczycieli akademickich, ale nie należy traktować go sztywno. Prowadzący zajęcia grupowe może odstąpić od ustalonego podziału czasu, stosownie do sytuacji dydaktycznej i nie powinien przejść do kolejnego zagadnienia, jeżeli poprzednie nie zostało zrealizowane.

W tej części zajęcia grupowego, nauczyciel akademicki powinien dokonać dwóch ważnych zabiegów dydaktycznych, zwłaszcza w początkowych ćwiczeniach grupowych I roku studiów ASG WP.

Pierwszy zabieg dotyczy sformułowania problemów taktycznych, które będą rozwiązywane przez słuchaczy w określonej roli, np: dowódcy pułku lub dywizji. Drugi zabieg dotyczy kształtowania u słuchaczy wartościowych motywów uczenia się. Obydwa zabiegi zmuszają do wywołania świadomego i zaangażowanego udziału ćwiczących w zajęciach grupowych i nigdy nie powinny być pomijane.

4.2.1. Sformułowanie problemów taktycznych

Nauczyciel akademicki w pierwszym zajęciu grupowym, w którym dla przykładu słuchacze występują w roli dowódcy pułku otrzymującego zadanie bojowe do natarcia z rejonu wyjściowego położonego w głębi, przekazuje słuchaczom, że w tej sytuacji rozwiązania wymaga problem: w jaki sposób wykonać zadanie bojowe, by spełnić oczekiwanie /rozkaz/ dowódcy dywizji?

Jest to dla dowódcy pułku główny problem do rozwiązania w okresie przygotowania natarcia, zawierający w sobie szereg szczegółowych problemów:

- w jakim kierunku wykonać główne uderzenie?
- jakimi siłami wykonać główne uderzenie ?
- w jakim czasie rozpocząć natarcie i kiedy zrealizować poszczególne zadania /bliższe, następne/?
- w jaki sposób wykorzystać w natarciu pułku własne przydzielone i wspierające siły i środki?

Problem główny i szczegółowy powinien być zapisany na tablicy szkolnej oraz w zeszytach słuchaczy.

Z kolei prowadzący zajęcia grupowe wyjaśnia słuchaczom iż, przerabiane zagadnienia szkoleniowe /analiza zadania , ocena sytuacji/ będą drogą postępowania dowódcy dla rozwiązania szczegółowych problemów taktycznych.

W kolejnych zajęciach grupowych należy przypominać problemy, wokół których realizuje się nauczanie słuchaczy w określonej roli /dowódcy, oficera sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb/.

W następnych ćwiczeniach grupowych, nauczyciele akademicy powinni wymagać od słuchaczy samodzielnego formułowania problemów, wynikających z zadania bojowego, a także w toku jego realizacji, na punktach pracy w terenie.

4.2.2. Kształtowanie u słuchaczy wartościowych motywów uczenia się

Nauczyciele akademicy w zajęciach grupowych kształtują u słuchaczy wartościowe motywacje do aktywnego i świadomego udziału w procesie dydaktyczno-wychowawczym, poprzez wyrabianie przekonania co do użyteczności nabywanych umiejętności w określonej roli, w kolejnych ćwiczeniach grupowych, dowódczo-sztabowych, a przede wszystkim po ukończeniu uczelni wojskowej.

Czy nauczyciel akademicki musi w każdym zajęciu grupowym zachęcać słuchaczy, np: do solidnego uczenia się taktyki ogólnej.

Praktyka szkoleniowa odpowiada, że nie ma tu reguły. W jednej grupie szkoleniowej należy ten zabieg wykonać w pierwszym zajęciu pierwszego ćwiczenia grupowego, w innej, w każdym zajęciu i ćwiczeniu grupowym. Zależy to od indywidualnej znajomości przez prowadzącego ćwiczenia grupowe słuchaczy w grupie szkoleniowej.

Powyższy zabieg dydaktyczny, zwykle zabiera 1-2 minuty czasu i przynosi oczekiwane przez nauczyciela rezultaty.

4.2.3. Przerabianie zagadnień szkoleniowych

Nauczyciel akademicki rozpoczyna przerabianie zagadnienia szkoleniowego w zajęciu grupowym prowadzonym w pomieszczeniu od podania nazwy zagadnienia, po czym zadaje pytanie, dotyczące stosownej problematyki. Np. przy przerabianiu zagadnienia szkoleniowego "Analiza zadania bojowego" pytanie może brzmieć "Co dowódca powinien zrozumieć analizując otrzymane zadanie bojowe?" Po udzieleniu odpowiedzi przez jednego ze słuchaczy, nauczyciel akademicki zezwala pozostałym oficerom, na uzupełnienie wypowiedzi kolegi. Prowadzący zajęcia ocenia wystąpienia ćwiczących i w razie potrzeby podaje odpowiedź zgodną z obowiązującym regulaminem walki.

Przykładowa treść przedstawionego uprzednio pytania, dotyczy głównie słuchaczy I roku studiów ASG WP, od których zgodnie z zaleceniami przedłożonych, należy żądać nie tylko pełnej, regulaminowej definicji ale również nazwy dokumentu, z którego dana odpowiedź pochodzi.

W końcowych ćwiczeniach grupowych, pierwszego roku studiów i w kolejnych latach, pytanie można sformułować już inaczej, np: "Na czym polega różnica analizy zadania między dowódcą pułku a dowódcą dywizji?"

Z kolei nauczyciel akademicki podaje czas operacyjny i określa rolę, w jakiej w danym zagadnieniu występują słuchacze. Następnie wyznacza jednego ze słuchaczy, który w określonej roli, referuje wypracowane samodzielnie w czasie nauki własnej przed zajęciem rozwiązanie, zwykle przy wywieszanej własnej mapie. Po jego wystąpieniu, należy zainicjować w grupie szkoleniowej krótką wymianę poglądów, poddając pod rozwagę nie tylko sprawy merytoryczne lecz również sposób referowania, język, prezencję, itp. Nauczyciel akademicki podsumowuje dyskusję, wyjaśnia na czym polegały błędy, a następnie, w zależności od posiadanego czasu, wyznacza kolejnego słuchacza i znowu cykl nauczania powtarza się. W wypadku przedstawiania przez słuchaczy błędnych rozwiązań, nauczyciel akademicki, występując w odpowiedniej roli, np: przełożonego, powinien poprzez pytania, naprowadzić ich na właściwy tok rozumowania, żądając uzasadnienia użytych sformułowań.

Po wyjaśnieniu wszelkich wątpliwości rozpatrywanego zagadnienia szkoleniowego, nauczyciel akademicki podaje słuchaczom autorskie rozwiązanie, np. zamiaru walki, oceny sytuacji, itd. w formie osobistego pokazu przy mapie lub nagrania magnetofonowego. Rozwiązanie autorskie należy traktować jako jedno z możliwych w danym ćwiczeniu grupowym, wynikającym z potrzeb zajęć z taktyki rodzajów wojsk i służb, bazującym na autorskiej decyzji. Niedopuszczalne jest mechaniczne narzucanie ćwiczącym rozwiązania zawartego w opracowaniu metodycznym.

W zakończeniu prowadzący zajęcia grupowe podkreśla najistotniejsze momenty w przerabianiu zagadnienia szkoleniowego, po czym przechodzi do kolejnego zagadnienia.

W podobny sposób przerabiane są zagadnienia szkoleniowe w zajęciach grupowych w terenie, przy czym nauczyciel w większym stopniu powinien wiązać pracę słuchaczy z konkretnymi warunkami terenowymi. W wypadku, gdy zajęcia grupowe prowadzi się na dwóch różnych punktach pracy, to dla zmiany miejsca, nauczyciel akademicki powinien stworzyć odpowiednią sytuację uzasadniającą tę zmianę, a następnie przemieszczenie się, zgodnie z decyzją szkolonych.

Po przybyciu na nowe miejsce pracy i zorientowaniu się szkolonych w terenie, przekazuje im się ostatnie dane o sytuacji bojowej, na której tle ma być przerabiane kolejne zagadnienie szkoleniowe. Część danych może być niepełnych lub sprzecznych, zwłaszcza z rozpoznania.

Zmusza się w ten sposób ćwiczących do wyrabiania nawyków organizacji rozpoznania, utrzymania ciągłego kontaktu z przełożonymi, sąsiadami, podwładnymi, itp.

W celu przygotowania ćwiczących do udziału w ćwiczeniach zespołowych, np. dowódczo-sztabowych, niektóre zagadnienia szkoleniowe przerabia się, wprowadzając w danym zajęciu elementy ćwiczenia dowódczo-sztabowego. W tym przypadku spośród słuchaczy tworzy się jeden bądź kilka zespołów, w którym są różne funkcje: dowódcy, oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb. Należy tu bezwzględnie przestrzegać zasady: każdy oficer w grupie szkoleniowej powinien poznać smak pracy dowódcy w kierowaniu zespołem ludzkim.

Niekiedy, zwłaszcza w początkowych ćwiczeniach grupowych I roku studiów ASG WP, przerabianie zagadnień szkoleniowych może być realizowane inaczej niż to zostało uprzednio opisane. Wynika to przede wszystkim z oceny przygotowania ćwiczących do podjęcia nowej dla nich problematyki w tych ćwiczeniach. Dla przykładu, słuchacze grupy szkoleniowej, którzy w większości wywodzą się ze stanowiska dowódcy kompanii /kp, kcz/ uczą się w roli dowódcy pułku /pz, pcz/ umiejętności przygotowania i prowadzenia walki. Jest to diametralnie różna, trudniejsza od dotychczasowej umiejętność dowodzenia wojskami, ze względu na zakres pracy, kierowanie sztabem, itp. Jednym słowem, wymaga nauczania słuchaczy w toku zajęć grupowych od podstaw. W tym wypadku dydaktyka wojskowa zaleca, aby przerabianie zagadnień szkoleniowych odbywało się według takich etapów.

- wyjaśnienie słuchaczom praktycznego znaczenia danej umiejętności;
- sformułowanie reguł postępowania;
- pokaz wzoru danej umiejętności;
- pierwsze próby słuchaczy pod kontrolą nauczyciela;
- samodzielne powtarzanie umiejętności przez słuchaczy.

Czasokres stosowania powyższego sposobu przerabiania zagadnień szkoleniowych zależy od oceny przez nauczyciela akademickiego postępów słuchaczy w toku ćwiczeń grupowych ^{12/}.

4.3. Cześć końcowa zajęcia grupowego

Nauczyciel akademicki, po zrealizowaniu zagadnień szkoleniowych, dokonuje podsumowania przebiegu zajęcia grupowego, podaje przykłady wzbogacające treść zajęcia oraz stawia zadania na naukę własną.

12/ Przebieg procesu dydaktyczno-wychowawczego w zajęciach grupowych I roku studiów ASG WP przedstawia załącznik 9.

Podsumowanie przebiegu zajęcia grupowego polega na ocenie stopnia realizacji celu szkoleniowego oraz pracy ćwiczących. Nauczyciel akademicki, biorąc pod uwagę przygotowanie oficerów do zajęcia, zwłaszcza aktywność, samodzielność i sprawność myślenia przy rozwiązywaniu problemów taktycznych, wystawia każdemu słuchaczowi indywidualną ocenę. Zawsze należy podać do wiadomości słuchaczy uzyskane oceny. Przy ocenach niedostatecznych powinno się podać słuchaczom błędy które popełnili i termin zaliczenia odnośnej wiedzy.

Z kolei, prowadzący zajęcia przekazuje słuchaczom przykład, tematycznie związany z treścią zajęcia. Może to być przykład historyczny z okresu II wojny światowej, współczesnych wojen lokalnych lub prowadzonych ćwiczeń z wojskami.

Bardzo wskazane jest podawanie przykładów z historii wojska i wojen, prowadzonych przez polskie siły zbrojne.

Przy podawaniu przykładów należy przestrzegać kilku wskazówek, a mianowicie:

- przykład powinien dotyczyć odpowiedniego szczebla dowodzenia, rodzaju walki, osoby funkcyjnej, itp.;
- ze względu na oszczędność czasu, trzeba zawczasu przygotować foliogram z przykładem historycznym;
- przykład działania np. dowódcy należy zawęzić do spraw istotnych, bez wikłania się w drobiazgi.

Następnie, nauczyciel akademicki zaleca słuchaczom opracowanie /bądź doskonalenie/ zadań wynikających z treści zajęcia grupowego, zaznaczając ich kontrolę w następnym zajęciu. Chodzi o to, żeby nabyte w zajęciu umiejętności zostały na "spokojnie" powtórzone i usystematyzowane.

Po podpisaniu w dzienniku lekcyjnym, nauczyciel akademicki przyjmuje od starszego grupy meldunek o zakończeniu zajęcia ^{13/}.

^{13/} Przykładowy przebieg zajęcia grupowego w uczelni wojskowej przedstawia załącznik 10.

ZAKOŃCZENIE

Przedstawione w skrypcie właściwości opracowania przygotowania i prowadzenia ćwiczeń grupowych oparte zostały na wieloletnich doświadczeniach kadry dydaktyczno-wychowawczej ASG WP, z uwzględnieniem uzyskanych wyników badań, zwłaszcza w prowadzeniu ćwiczeń grupowych.

Wielostronny charakter i złożoność problematyki ćwiczeń grupowych, wymagają od kierowników i autorów oraz nauczycieli akademickich posiadania w tym względzie odpowiednich wiadomości, umiejętności i nawyków.

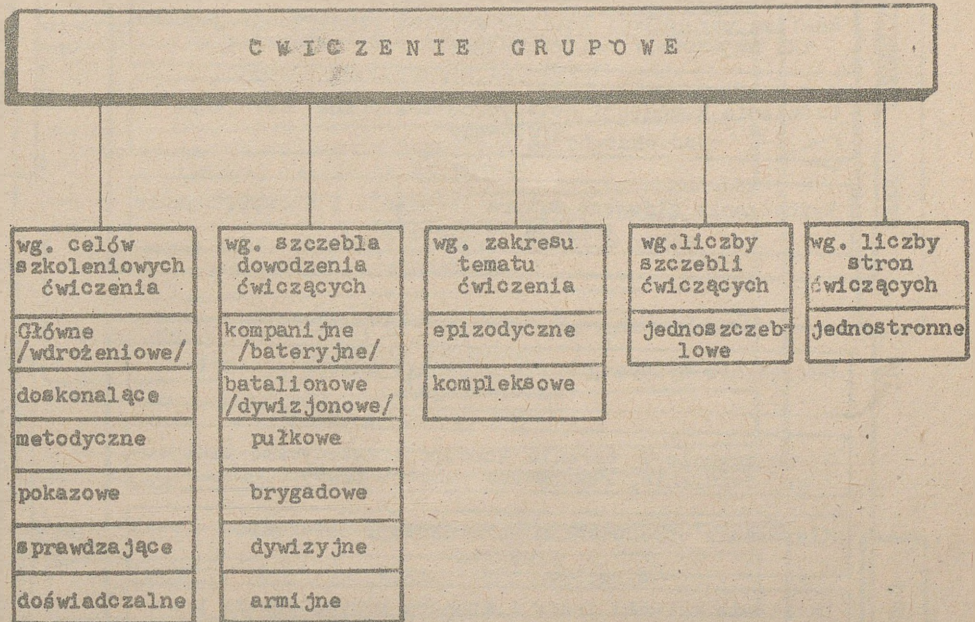
Wskazówki zawarte w treści skryptu, w zamyśle autora, stanowią powinny dla czytelników próg wyjściowy do twórczego rozwinięcia, z uwzględnieniem własnych predyspozycji w rozwiązywaniu problemów szkoleniowych.

WYKAZ LITERATURY

1. Bogusz J. Dydaktyka wojskowa. Warszawa 1969
2. Instrukcja o organizacji i prowadzeniu ćwiczeń taktycznych. Sygn. Szkol. 520/76. Warszawa 1976
3. Instrukcja o organizacji procesu kształcenia w szkołach i ośrodkach wojskowego szkolnictwa zawodowego. Sygn. Szkol. 541/76 Warszawa 1976
4. Kierunki zwiększenia efektywności i jakości przygotowania kadr oficerskich w akademiach dowódczo-sztabowych. Moskwa-Warszawa 1980.
5. Łazarek J. Doskonalenie metodyki prowadzenia ćwiczeń grupowych z taktyki ogólnej ze słuchaczami I Kursu ASG WP. Rozprawa doktorska Warszawa 1985
6. Metodyka ćwiczeń taktycznych/opracowanie, organizowanie i prowadzenie/ Warszawa 1981
7. Metodyka nauczania taktyki ogólnej w ASG WP. Warszawa 1983
8. Okoń W. Elementy dydaktyki szkoły wyższej. Warszawa 1971
9. Podstawowe założenia procesu kształcenia słuchaczy ASG WP. Warszawa 1985
10. Sznajder R. Metodyka nauczania pracy dowódcy pułku w terenie. Rozprawa doktorska. Warszawa 1982
11. Sznajder R. Prowadzenie instruktażu i konsultacji ze słuchaczami ASG WP. Warszawa 1986
12. Thorndike E. L. Uczenie się dorosłych. Warszawa 1951
13. Zagadnienia metodyki nauczania w ASG WP. Warszawa 1985
14. Zakszewski J. Wybrane zagadnienia z dydaktyki wojskowej. Warszawa 1974

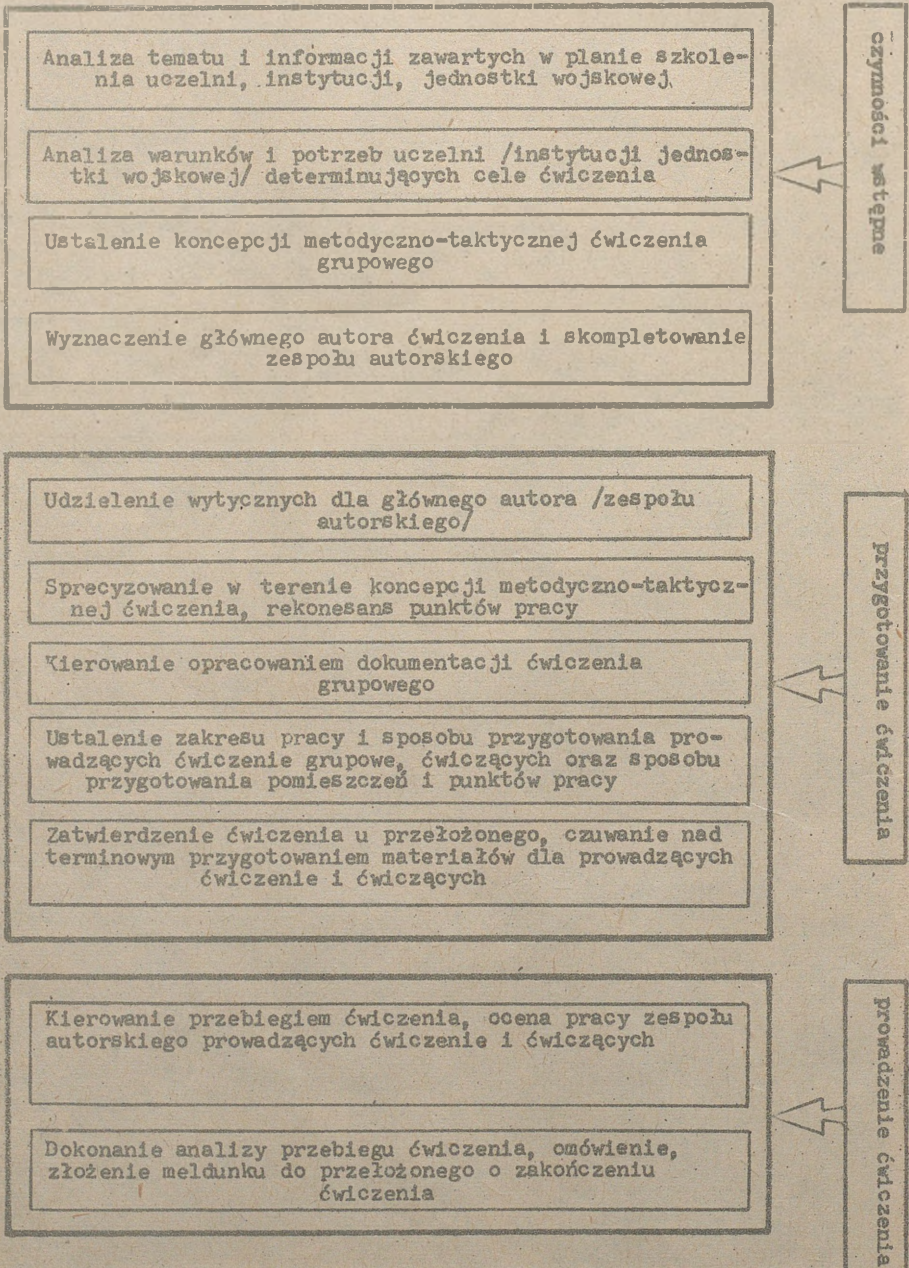
KLASYFIKACJA ĆWICZENIA GRUPOWEGO

ĆWICZENIE GRUPOWE

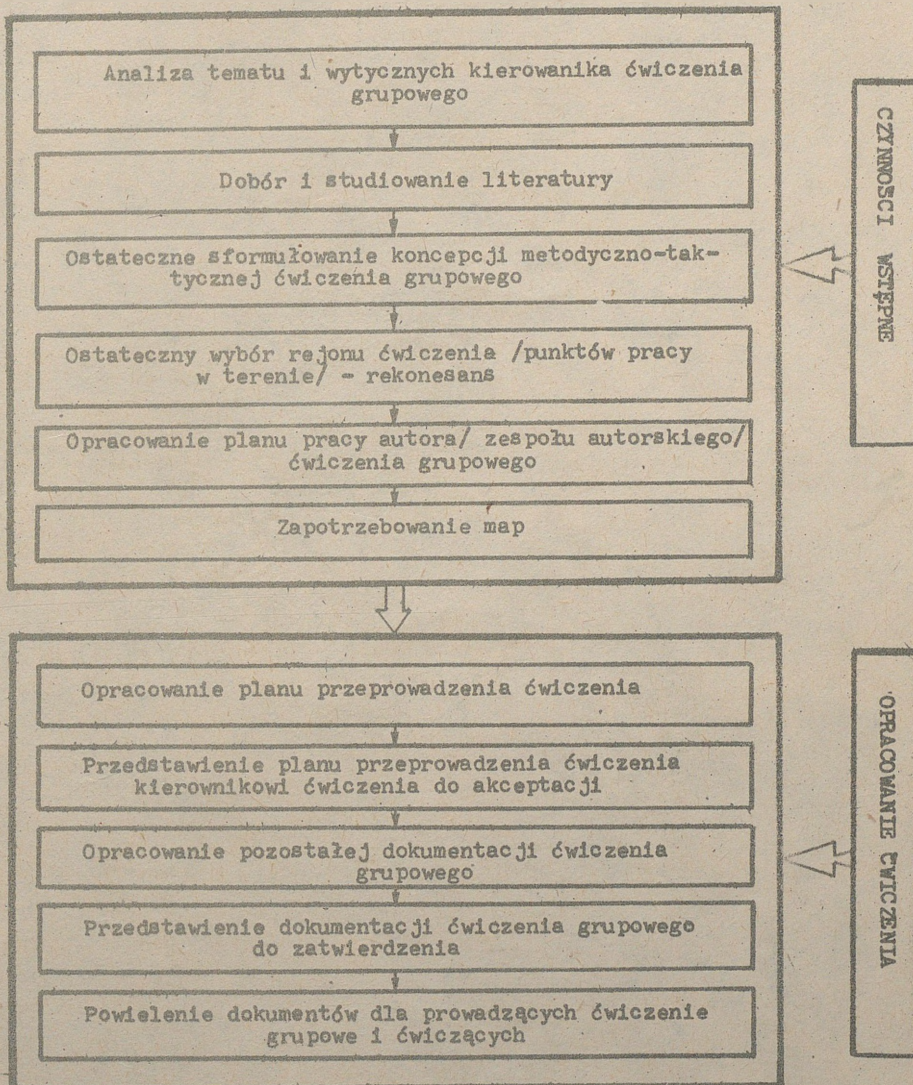

- UWAGA:**
1. Ćwiczenie grupowe składa się z jednego, kilku lub kilkunastu zajęć grupowych - zwykle prowadzonych w czasie od dwóch do sześciu godzin.
 2. Zajęcia grupowe prowadzone są:
 - a/ w pomieszczeniach /sale grupowe, wykładowe, pomieszczenia ośrodków dowodzenia, itp./;
 - b/ w terenie /na punktach pracy/.
 3. W ASG WP ćwiczenia grupowe dzielą się na główne, doskonające, specjalistyczne.

CZYNNOŚCI KIEROWNIKA ĆWICZENIA GRUPOWEGO

CZYNNOŚCI AUTORA ĆWICZENIA GRUPOWEGO

1150
11
1600
1158
16105

KONCEPCJA METODYCZNO-TAKTYCZNA CWICZENIA GRUPOWEGO

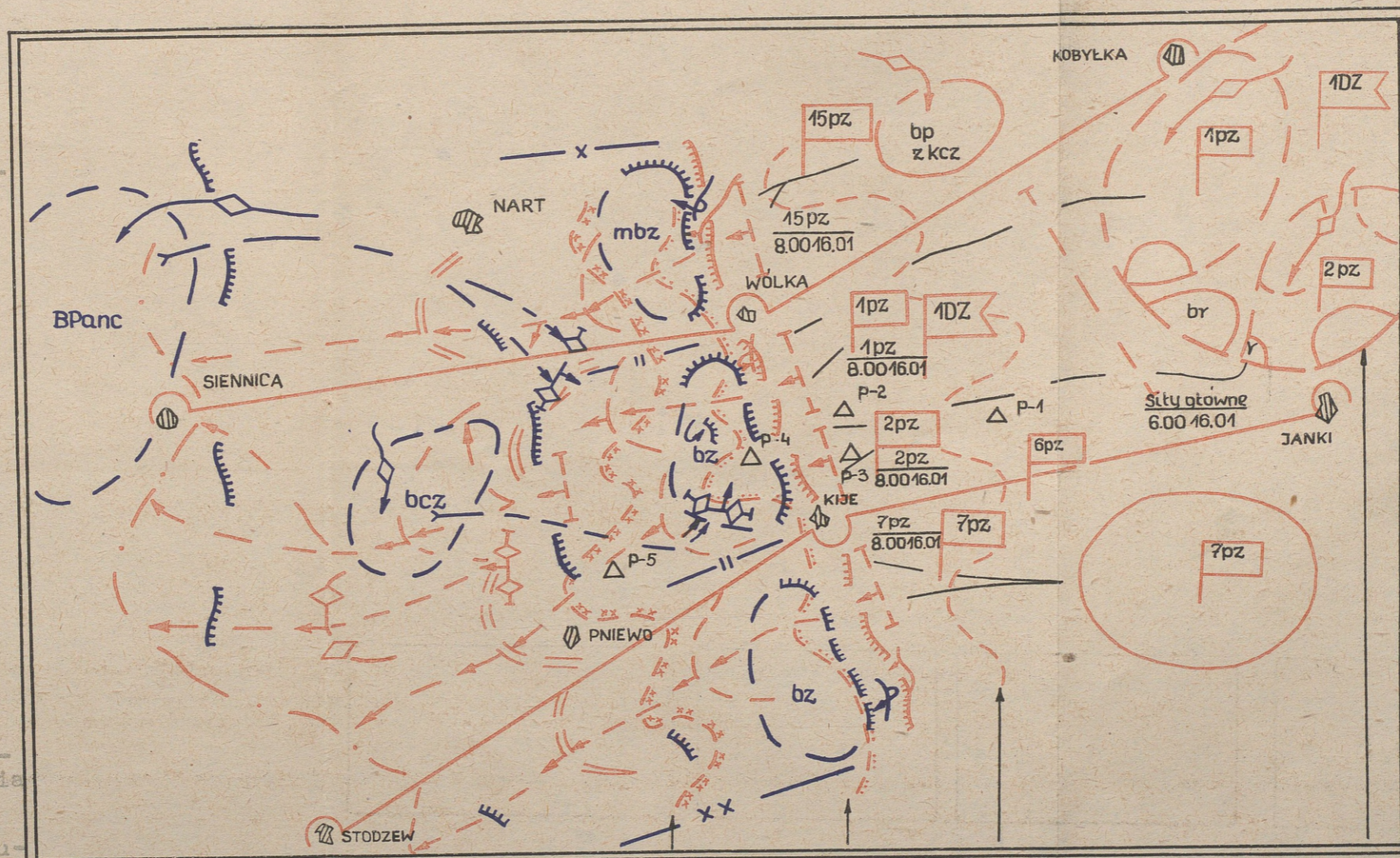
TEMAT: Natarcie pz z rejonu wyjściowego położonego w głębi

CELE CWICZENIA

1. Uczyć słuchaczy w roli dowódcy, oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb przygotowania i prowadzenia natarcia pz z rejonu wyjściowego położonego w głębi.
2. Doskonalić słuchaczy w zakresie opracowania dokumentów bojowych, pracy z mapą w terenie w toku rekonesansu i kierowania walką.
3. Sprawdzić słuchaczy ze znajomości ustaleń regulaminu walki dotyczących przygotowania i prowadzenia natarcia.
4. Zbadać stopień samodzielności słuchaczy w podejmowaniu decyzji w toku kierowania walką

ZADANIENIA SZKOLENIOWE

1. Podjęcie decyzji do natarcia
2. Rozwinięcie pułku w ugrupowanie bojowe do natarcia
3. Odparcie kontrataku nieprzyjaciela
4. Wprowadzenie do walki drugiego rzutu pułku
5. Wysłanie OW pułku
6. Odtworzenie odwodu pułku

WARUNKI CWICZENIA

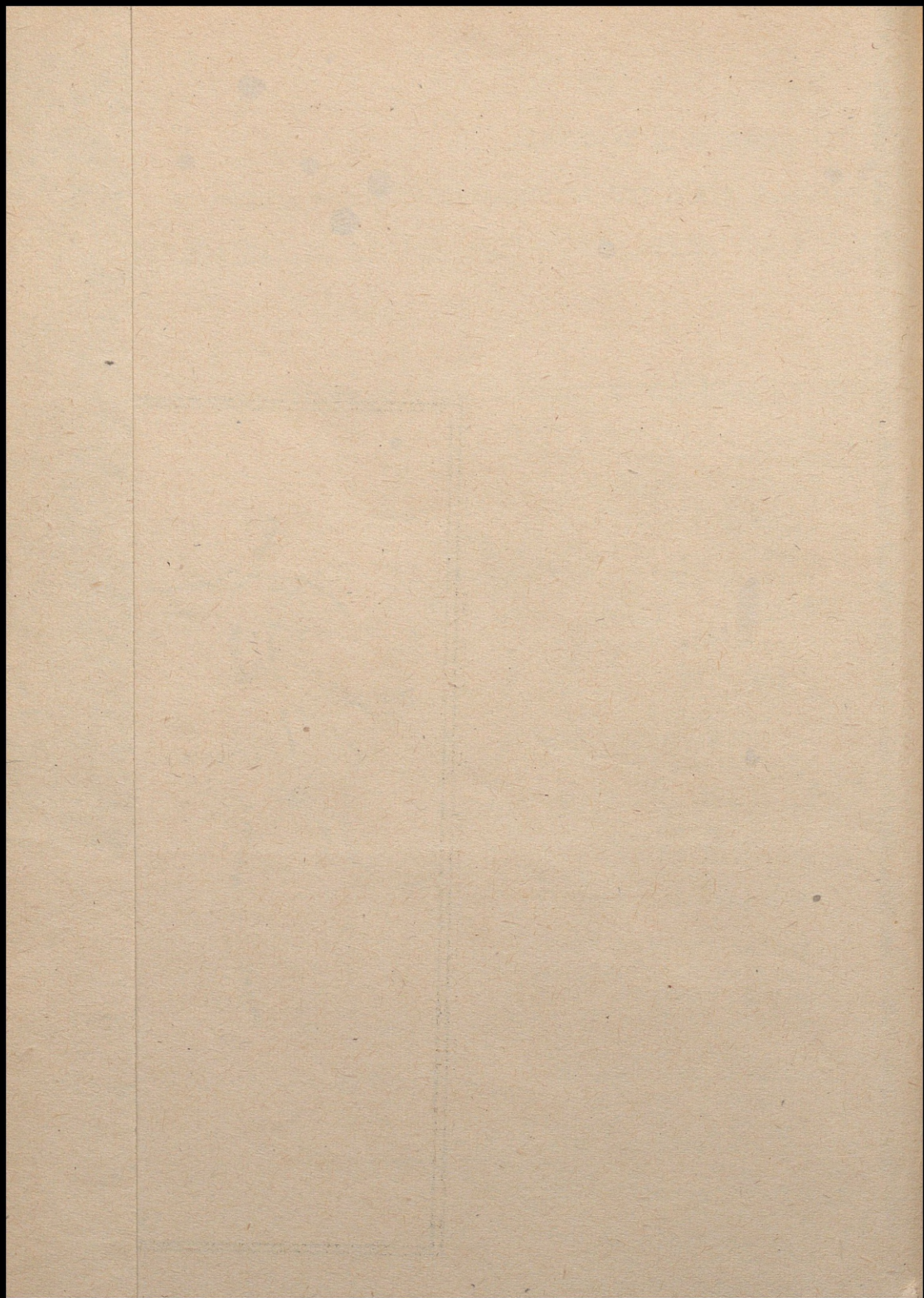
1. Ćwiczący 2 pz zajmuje rejon wyjściowy po wykonaniu marszu na odległość 160 km.
2. Ukompletowanie pułku 95%
3. Organizacja pułku E A091
4. Ukompletowanie brygady nieprzyjaciela 75% /BZ NZ/
5. Działania bojowe prowadzone są z użyciem broni konwencjonalnej.
6. Natarcie prowadzi się dla przełamania silnej oparc nieprzyjaciela.
7. Warunki atmosferyczne jak w dniach ćwiczenia
8. Na kierunku przyszłego natarcia 2pz, prowadzi natarcie 6pz, który otrzymał zadania zabezpieczenia wejścia do walki ćwiczącego 2pz.
9. Położenie wyjściowe stron 16.00 15.01.

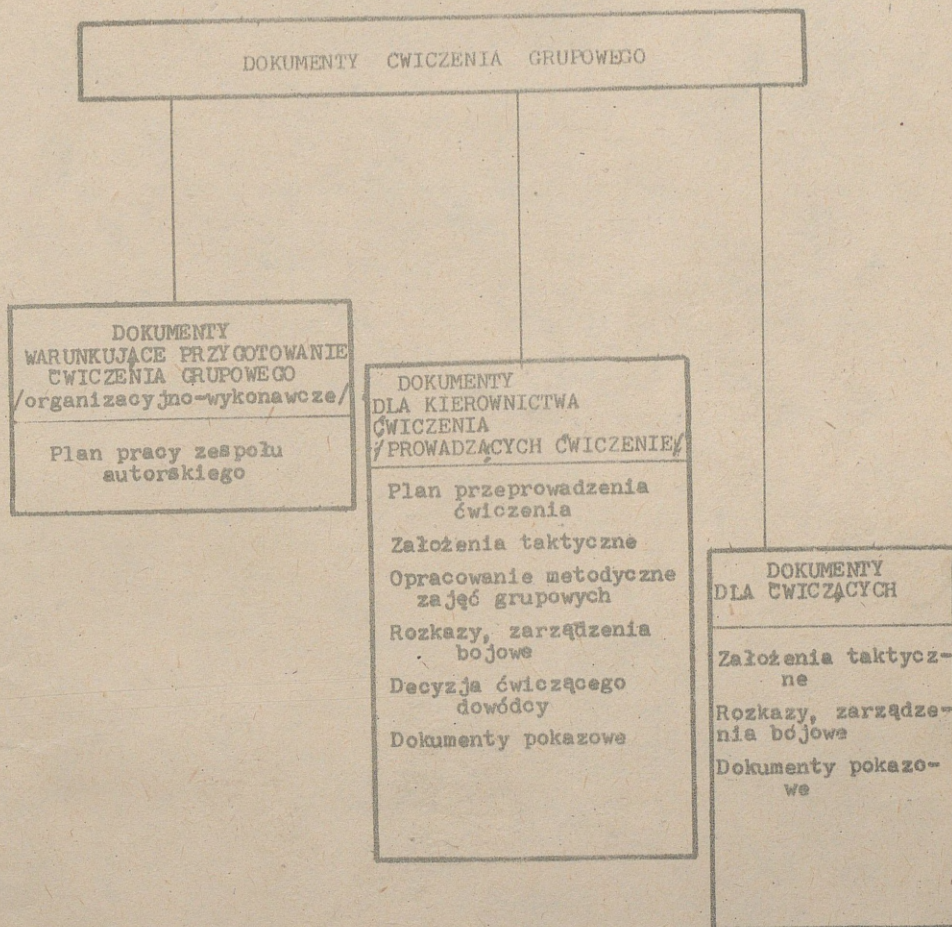
LEGENDA: Punkty pracy

- △ P-1,4,5 - kierowanie walką
- △ P-2,3 - rekonesans

<p>14.00 16.01 Wysłanie OW 2pz dla uchwycenia rubieży wejścia do walki 1pcz Odtworzenie odwodu 2pz</p>	<p>11.00 16.01 Odparcie kontrataku odwodu BZ Wprowadzenie do walki drugiego rzutu 2pz</p>	<p>6.30 16.01 Rozwinięcie 2pz do natarcia w warunkach silnego oddziaływania systemów rozpoznania</p>	<p>16.00 15.01 Przygotowanie natarcia z rejonu wyjściowego położonego w głębi metodą równoległą.</p>
--	---	--	--

AUTOR

OPRACOWANIE METODYCZNE

Zajęcia grupowego nr 1 z taktyki ogólnej
/fragment/

I TEMAT: Analiza zadania, kalkulacja czasu, wydanie wytycznych dla szefa sztabu dotyczących zapoznania zastępców dowódcy, szefów rodzajów wojsk i służb, dowódców i pododdziałów z zadaniem, organizacji rozpoznania, rekonesansu oraz przygotowania danych niezbędnych do podjęcia decyzji, ocena sytuacji, określenie zamiaru walki, zameldowanie dowódcy DZ i zapoznanie z nim zastępców, szefów rodzajów wojsk i służb, wydanie wstępnych zarządzeń bojowych pododdziałom pułku.

II CELE: 1. Uczyć słuchaczy w roli dowódcy pułku umiejętności pracy metodą równoległego przygotowania natarcia ze szczególnym uwzględnieniem wyciągania wniosków z analizy zadania oceny sytuacji oraz wykorzystania oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb do wypracowania decyzji.
2. Doskonalić słuchaczy w pracy dowódczej i sztabowej w okresie organizacji natarcia pułku.
3. Ugruntować u słuchaczy znajomość regulaminu walki SZ PRL /dywizja-pułk/, zwłaszcza Rozdz.2 - Dowodzenie wojskami i Rozdz.4 - Natarcie, a także nauczyć praktycznego wykorzystania tych postanowień w czasie wypracowania decyzji.

III CZAS: 4 godziny lekcyjne /4 x 45 minut/.

IV ZAGAIENIENIA SZKOLENIOWE / PODZIAŁ CZASU/

1. Część wstępna.	15'
2. Analiza zadania bojowego.	30'
3. Kalkulacja czasu.	10'
4. Wydanie wytycznych dla szefa sztabu pułku dotyczących zapoznania zastępców dowódcy, szefów rodzajów wojsk i służb, dowódców pododdziałów z zadaniem, organizacji rozpoznania, rekonesansu oraz przygotowania danych do podjęcia decyzji.	30'
5. Ocena sytuacji.	55'
6. Określenie zamiaru walki - meldowanie dowódcy dywizji i zapoznanie z nim zastępców, szefów rodzajów wojsk i służb.	15'
7. Wydanie wstępnych zarządzeń bojowych pododdziałom pułku.	15'
8. Część końcowa.	10'

V FORMA: Zajęcie grupowe w sali.

VI WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE:

1. Na kilka dni przed zajęciem grupowym nr 1 słuchacze pobierają założenie nr 1, mapę 1:100 000 /po jednej na grupę szkoleniową/ z decyzją dowódcy 7 DZ, mapy 1:50000 /po jednej na każdego słuchacza/ oraz kalkę z sytuacją o 10.00 25.11.

2. W czasie instruktażu wykładowca nakazuje słuchaczom:

a/ skleić mapy i wrysować na nie sytuację z kalki;

b/ przestudiować założenie nr 1 i niezbędne dane wrysować na mapę;

c/ przestudiować regulamin walki SZ PRL cz.I. /dywizja-pułk/Rozdz.2.

Dowodzenie i Rozdz.4. Natarcie;

d/ przygotować się w roli dowódcy pułku do podjęcia decyzji metodą równoległego przygotowania natarcia.

3. Zajęcie grupowe prowadzić w następujący sposób:

a/ każde zagadnienie szkoleniowe rozpoczynać od pytania sprawdzającego znajomość przez słuchaczy zalecanej treści regulaminu walki, przy czym w wypadku niewłaściwej lub niepełnej odpowiedzi, nauczyciel akademicki przytacza stosowną treść regulaminu;

b/ po sprawdzeniu znajomości treści regulaminu walki, prowadzący zajęcia grupowe dokonuje teoretycznego wprowadzenia, interpretując stosowanie jego postanowień w pracy dowódcy pułku przy organizacji natarcia;

c/ w każdym zagadnieniu szkoleniowym nauczyciel akademicki prezentuje czynność dowódcy pułku, po czym wyznacza 1-2 słuchaczy do wystąpienia w tej samej roli, a następnie inicjuje dyskusję w grupie szkoleniowej nad poprawnością wystąpień kolegów;

d/ w zależności od potrzeb, należy powtórzyć określone czynności dowódcy pułku /w całości lub fragment/, a następnie nakazać słuchaczom opracowanie w zeszycie treści, np.:analizy zadania bojowego, a po jej omówieniu zlecić opracowanie całości w czasie nauki własnej po zajęciach grupowych.

e/ przed rozpoczęciem przerabiania zagadnień szkoleniowych nauczyciel akademicki wprowadza słuchaczy w sytuację problemową w jakiej znalazł się dowódca pułku po otrzymaniu zadania bojowego do natarcia;

f/ przy przerobieniu zagadnień szkoleniowych stosować metody nauczania: sytuacyjną, problemową i pokazu czynności działania, przy tym wykorzystać foliogramy /schematy/ obrazujące sposób pracy dowódcy pułku metodą równoległego przygotowania natarcia.

A. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Przyjęcie meldunku od starszego grupy o gotowości i stanie słuchaczy.
2. Podanie tematu, celu i zagadnień szkoleniowych.
3. Sprawdzenie przygotowania się słuchaczy do zajęcia:
 - a/ treści wrysowane na mapę;
 - b/ znajomość czynności dowódcy pułku w równoległej metodzie przygotowania natarcia w formie ustnej lub pisemnej.
4. Wprowadzenie do tematu zajęcia grupowego.

Nauczyciel akademicki informuje słuchaczy, że w czasie zajęcia grupowego zajmniemy się przygotowaniem natarcia z rejonu wyjściowego położonego w głębi metodą równoległą. Dowódca pułku otrzymał ze sztabu dywizji wstępne zarządzenie bojowe, w którym m.in. jest zawarte zadanie bojowe pułku do natarcia.

Z otrzymanego zadania bojowego wynikają następujące problemy:

1. Gdzie wykonać główne uderzenie?
2. W jakiej kolejności i w jaki sposób rozbić punkty oporu nieprzyjaciela?
3. Które obiekty nieprzyjaciela razić lotnictwem, śmigłowcami i artylerią oraz jaką przyjąć kolejność i stopień porażenia?
4. Jak ugrupować pododdziały pułku dla skutecznego wykonania zadania?
Czynności dowódcy pułku w procesie podejmowania decyzji do natarcia zdeterminowane będą powyższymi problemami taktycznymi.

B. CZĘŚĆ GŁÓWNA: 160'

1. Analiza zadania bojowego 30'

Nauczyciel akademicki podaje nazwę zagadnienia szkoleniowego po czym zadaje pytanie:

Pytanie: Na czym polega analiza zadania bojowego do natarcia, którą przeprowadza dowódca pułku?

Do odpowiedzi należy wyznaczyć 1-2 słuchaczy, po ich wysłuchaniu dokonać jej oceny. W przypadku niewłaściwej lub niepełnej odpowiedzi prowadzący zajęcia przytacza stosowną treść z regulaminu walki.

Odpowiedź: Analizując otrzymane zadanie bojowe do natarcia, dowódca pułku powinien zrozumieć cel przyszłych działań oraz zamiar dowódcy dywizji, przede wszystkim zaś - kolejność i sposób rozbitcia, zgrupowania nieprzyjaciela, rozważyć znaczenie obiektów rażonych bronią jądrową i środkami konwencjonalnymi w pasie działania pułku, uświadomić sobie zadanie, miejsce w ugrupowaniu i rolę pułku w natarciu, zadanie sąsiadów

oraz sposób współdziałania z nimi i z oddziałami innych rodzajów wojsk i rodzajów sił zbrojnych, a także terminy gotowości pułku do wykonania zadania^{x/}.

a/ Wprowadzenie teoretyczne do zagadnienia.

W tej części zajęcia nauczyciel akademicki wyjaśnia słuchaczom /interpretując zalecenia regulaminowe/:

- co to jest analiza zadania i dlaczego się ją prowadzi;
- na czym polega analiza zadania;
- jakie wnioski powinien wyciągnąć dowódca z analizy zadania.

Na zakończenie należy podkreślić, że analiza zadania zależeć będzie od:

- wyszkolenia i doświadczenia dowódcy i posiadanego czasu;
- sytuacji w jakiej znalazł się pułk po otrzymaniu zadania;
- stopnia szczegółowości otrzymanego zadania, itp.

b/ Analiza zadania bojowego.

Prowadzący zajęcia podaje:

Czas operacyjny: 10.00 25.11

Dowódca 12 pz wspólnie z szefem sztabu pułku rozpoczyna analizę zadania bojowego. W tym czasie pozostali zastępcy dowódcy, oficerowie sztabu, szefowie rodzajów wojsk i służb wykonują na SD 12 pz zadanie związane z zajęciem rejonu wyjściowego.

Nauczyciel akademicki w roli dowódcy 12 pz prowadzi analizę zadania bojowego.

Proponowana treść analizy zadania bojowego:

Celem natarcia 7 DZ jest przełamanie obrony 11 DZ/NZ/ i opanowanie rejonu na głębokość 47 km.

W tym celu dowódca 7 DZ, itd.

Po pokazie analizy zadania bojowego prowadzący zajęcia wyznacza 1-2 słuchaczy, którzy kolejno w roli dowódcy 12 pz analizują zadanie. Nauczyciel akademicki kontroluje pracę słuchaczy notując pominięte lub niewłaściwie sformułowane myśli. Po wystąpieniach słuchaczy należy zainicjować dyskusję w grupie szkoleniowej nad poprawnością wystąpień oficerów.

Jeżeli z toku dyskusji wyniknie, że nie wszyscy słuchacze dostatecznie przyswoili sobie sposób analizy zadania bojowego, należy powtórzyć odpowiednie jej fragmenty. Po czym wydzielić czas /10-15'/ na samodzielne opracowanie przez słuchaczy w zeszytach początkowej części analizy zadania.

x/ Por.Regulamin walki SZ PRL Cz.I./dywizja-pułk/Wyd.MON W-wa 1985.s.49

Prowadzący zajęcie nakazuje jednemu ze słuchaczy odczytanie opracowanego fragmentu analizy, ocenia jej poprawność, a następnie poleca wszystkim słuchaczom dokończenie jej w czasie nauki własnej.

Po przerobieniu zagadnienia szkoleniowego, nauczyciel akademicki podkreśla, że analiza zadania bojowego jest niezbędna dowódcy pułku dla ukierunkowania pracy w sztabie i pododdziałach celem szybkiego przygotowania wojsk do natarcia.

2. Kalkulacja czasu i dalsze zagadnienia - sposób pracy nauczyciela akademickiego podobny.

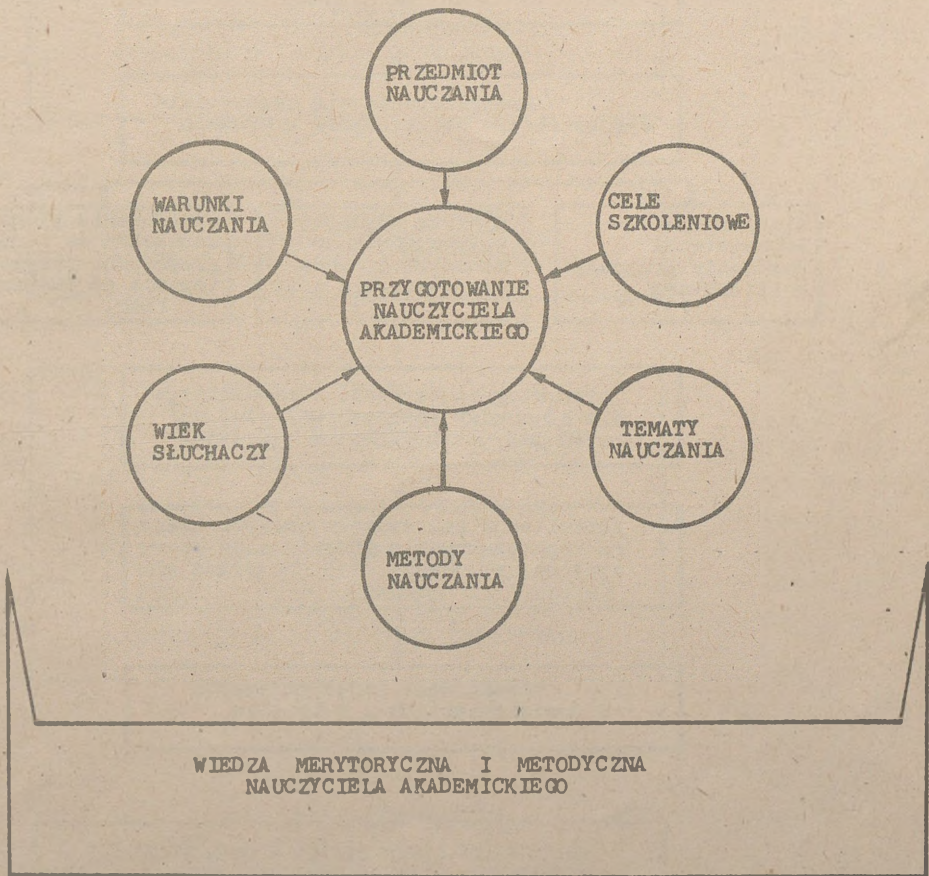
C. CZĘŚĆ KOŃCOWA

5'

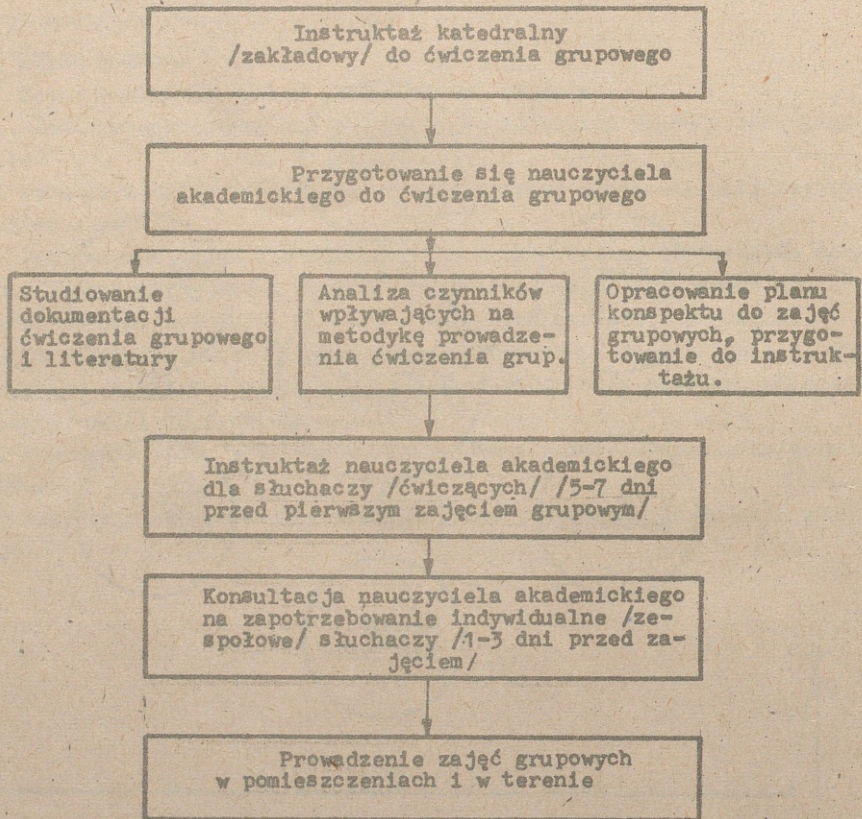
1. Ocena realizacji celów szkoleniowych zajęcia.
2. Ocena przygotowania się słuchaczy do zajęcia i pracy w toku jego trwania.
3. Podanie terminu zaliczenia materiału przez słuchaczy nieprzygotowanych do zajęcia.
4. Postawienie zadań dla słuchaczy na naukę własną, dotyczących opracowania w zeszytach treści analizy zadania bojowego, wytycznych dla szefa sztabu, oceny sytuacji, zamiaru i wstępnych zarządzeń bojowych.
5. Przytoczenie punktu rozkazu szkoleniowego MON do szkolenia SZ PRL dotyczącego ścisłego przestrzegania w szkoleniu wojsk nowowprowadzonego Regulaminu walki Cz.I./dywizja-pułk/.
6. Dokonanie wpisu w dzienniku lekcyjnym o przeprowadzeniu zajęcia grupowego.
7. Przyjęcie meldunku od starszego grupy o zakończeniu zajęcia grupowego.

ZAŁĄCZNIK 7

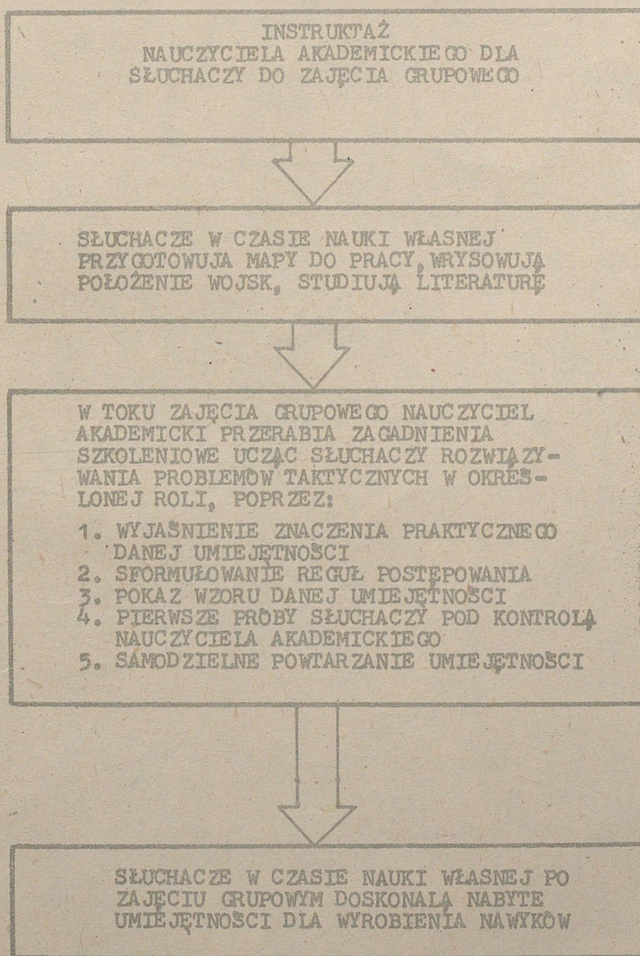
CZYNNIKI WPLYWAJĄCE NA PRZYGOTOWANIE NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO
DO PROWADZENIA ĆWICZENIA GRUPOWEGO

UKŁAD CZYNNOSCI PRZYGOTOWANIA NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO
DO PROWADZENIA ĆWICZENIA GRUPOWEGO

PROCES
DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZY W ZAJĘCIACH GRUPOWYCH
POCZĄTKOWYCH ĆWICZEŃ GRUPOWYCH I ROKU STUDIÓW ASG WP

PRZEBIEG ZAJĘCIA GRUPOWEGO W UCZELNI WOJSKOWEJ

CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. PRZYJĘCIE MELDUNKU OD STARSZEGO GRUPY
2. SPRAWDZENIE WYGLĄDU ZEWNĘTRZNEGO SŁUCHACZY, PORZĄDKU W SALI GRUPOWEJ
3. SPRAWDZENIE PRZYGOTOWANIA SŁUCHACZY DO ZAJĘCIA /PYTANIA, TESTY/
4. PODANIE TEMATU, CELU I ZAGADNIEN SZKOLENIOWYCH
5. WPROWADZENIE DO TEMATU ZAJĘCIA GRUPOWEGO

CZĘŚĆ GŁÓWNA

1. SFORMUŁOWANIE PROBLEMÓW TAKTYCZNYCH /PRZYPOMNIENIE/
2. KSZTAŁTOWANIE U SŁUCHACZY WARTOŚCIOWYCH MOTYWÓW UCZENIA SIĘ
3. PRZERABIANIE ZAGADNIEN SZKOLENIOWYCH POPRZEC UCZENIE SŁUCHACZY W ROLI DOWÓDCY, OFICERÓW SZTABU, SZEFÓW RODZAJÓW WOJSK I SŁUŻB, UMIEJĘTNOŚCI PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA WALKI

CZĘŚĆ KONCOWA

1. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELU ZAJĘCIA
2. OCENA STOPNIA PRZYGOTOWANIA SŁUCHACZY DO ZAJĘCIA I PRACY W TOKU ZAJĘCIA
3. PODANIE PRZYKŁADU HISTORYCZNEGO WZBOGACAJĄCEGO TREŚĆ ZAJĘCIA
4. POSTAWIENIE ZADAŃ NA NAUKĘ WŁASNĄ
5. PODPISANIE PRZEPROWADZENIA ZAJĘCIA W DZIENNIKU
6. PRZYJĘCIE MELDUNKU OD STARSZEGO GRUPY

UKŁAD OPRACOWANIA METODYCZNEGO ĆWICZENIA GRUPOWEGO

1. Plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego - część opisowa x/.
2. Opracowania metodyczne zajęć grupowych.
3. Założenia taktyczne.

ZAŁĄCZNIKI /MAPY/: xx/

1. Plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego - część graficzna.
2. Położenie wyjściowe stron o
3. Decyzja dowódcy do
4. Mapa dynamiki walki.
/Położenie stron o .../ xxx/.

UWAGA: X.W odróżnieniu od ćwiczeń taktycznych, w ćwiczeniach operacyjnych zamiast "Plan przeprowadzania ćwiczenia" używa się terminu "Myśl przewodnia".

XX.Niekiedy załączniki zawarte są w oddzielnej teczce, ze względu na ilość map.

XXX. Ze względu na czytelność sytuacji bojowych /kilka położen w niewielkiej odległości od siebie/ wykonuje się na jednej mapie 1-2 położenie stron /wojsko/.

UKŁAD I PRZEBIEG ZAJĘCIA GRUPOWEGO NA SALI x/
/wariant/

Etapy zajęcia	Czynności wykładowcy i podstawowe wskazówki metodyczne	Uwagi
1	2	3
W S T Ę P N Y	<p>1. Przyjęcie meldunku od starszego grupy o gotowości i stanie słuchaczy</p> <p>2. Podanie przez wykładowcę tematu i celu zajęć^{1/}</p> <p>3. Sprawdzenie przygotowania się słuchaczy do zajęć /ok.10-15 minut/ a w tym:</p> <p>a/ sprawdzenie prac nakazanych słuchaczom do wykonania w czasie nauki własnej /decyzji, meldunków, planów, znajomości założenia itp./ ze szczególnym zwróceniem uwagi na "wyłowienie" różnych rozwiązań:</p> <p>b/ podanie wyników kontroli z wyeksponowaniem pcytywów i negatywów występujących w pracach słuchaczy;</p> <p>c/ sprawdzenie teoretycznej wiedzy słuchaczy związanej z tematem zajęć - w jednej z następujących form:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ustnej w postaci 1-2 pytań postawionych słuchaczom; - pisemnej - tzw. "kartkówki"^{2/}; - testowej /krótkich testów/. <p>d/ podsumowanie przez wykładowcę ustnych odpowiedzi słuchaczy.</p> <p>W czasie <u>sprawdzenia przygotowania</u> się słuchaczy do zajęć wykładowca między innymi powinien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przejrzeć prace każdego słuchacza lub tylko wybranych słuchaczy /3-4/ w grupie; - zwrócić uwagę na merytoryczną stronę rozwiązań i kulturę pracy sztabowej /stosowanie właściwych znaków i skrótów taktycznych, właściwą wielkość rejonów rozmieszczenia wojsk, umiejętność rysowania kierunków działania itp./; - żądać od słuchacza wyjaśnień w przypadku stwierdzenia niedociągnięć występujących w kontrolowaniu pracy; - zwrócić szczególną uwagę na samodzielność odpowiedzi słuchaczy, zwłaszcza w formie pisemnej lub testowej; - przestrzegać czasu przewidzianego na sprawdzenie przygotowania się słuchaczy do zajęć. 	<p>1/ cel zajęć może być podany w etapie końcowym zajęcia</p> <p>2/ w przypadku prac pisemnych lub testów na czynności wymienione w punkcie "a" nie wydzielano się oddzielnego czasu, a realizuje w trakcie przerabiania poszczególnych zagadnień szkoleniowych</p>

W części głównej zajęcia zwykle najpierw rozpatruje się zagadnienia szkoleniowe stanowiące część składową przerabianego tematu np. analizy zadania, oceny sytuacji, meldunku decyzji dowódcy, meldunku oficera sztabu itp. a pod koniec zajęć żąda zreferowania całości. W niektórych wypadkach można najpierw wysłuchać całości "problemu", a następnie żądać od słuchaczy uzasadnienia poszczególnych części.

1. Przerobienie pierwszego zagadnienia szkoleniowego:

a/ podanie nazwy zagadnienia;

b/ ustalenie układu i treści rozpatrywanego zagadnienia /analizy zadania, oceny sytuacji, meldunku itp./;

c/ wprowadzenie w sytuację operacyjną /podanie czasu operacyjnego, czynności wykonywanych w tym czasie przez dowódcę i sztab, roli w jakiej występuje słuchacz wyznaczony do referowania itp./;

d/ określenie czasu na przedstawienie referowanego zagadnienia;

e/ wysłuchanie 1-2 słuchaczy referujących dane zagadnienie, a następnie słuchaczy wypowiadających się na problemy referowane przez poprzedników. Celowym jest wyznaczyć dla słuchacza referującego przerabiane zagadnienie ok. 10-15 minut /w wyjątkowych przypadkach nieco więcej/, a dla słuchacza wypowiadającego się przeznaczyć ok. 5 minut;

f/ ustosunkowanie się wykładowcy do wystąpień słuchaczy.

W czasie referowania słuchacze między innymi powinni:

- wykorzystywać własną mapę zawieszoną w miejscu dobrze widocznym dla wszystkich słuchaczy /najlepiej przed frontem grupy/;
- referować z pamięci /dopuszcza się korzystanie z notatek w czasie referowania danych liczbowych np. czasu, gęstości, stosunków sił itp/;
- mówić na temat płynnie, zwięźle, z odpowiednią tonacją głosu itp.;
- nawiązywać w czasie uzasadnienia przyjętych rozwiązań między innymi do regulaminów, instrukcji, wniosków z ćwiczeń itp.;
- przestrzegać bezwzględnie czasu przeznaczonego na referowanie;

Pozostali słuchacze powinni śledzić treść i formę referowanego zagadnienia w gotowości do przedstawienia własnego rozwiązania lub uzupełnienia wypowiedzi innych.

1	2	3
	<p>W czasie referowania przez słuchaczy wykładowca między innymi powinien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzić dokładną analizę odpowiedzi słuchaczy w celu wykrycia pozytywnych i negatywnych stron wystąpień; - przerywać wystąpienie słuchacza tylko w razie stwierdzenia odpowiedzi nie na temat, przekroczenia czasu wystąpienia, używania niewłaściwej terminologii wojskowej lub zniekształcania nazw przedmiotów terenowych; - wyznaczać do referowania - jeśli w grupie szkoleniowej są różne rozwiązania - kolejnych słuchaczy posiadających inne rozwiązania aniżeli poprzednik; - żądać uzasadnienia przedstawionego zagadnienia lub jego fragmentów; - obserwować zachowanie się słuchacza podczas referowania, zwracając uwagę na jego podstawę /wygląd zewnętrzny, gestykulację itp./; - podsumować rozpatrywane zagadnienia wskazując dodatnie i ujemne strony przedstawionych rozwiązań. W czasie podsumowania nawiązywać do przykładów historycznych, wniosków z ćwiczeń, dokumentów normatywnych itp., oraz odpowiedzieć na pytania słuchaczy dotyczące rozpatrywanego zagadnienia; - zademonstrować poprawne rozwiązanie przerabianego zagadnienia lub jego fragmenty jako wzór do naśladowania stosując przykład, osobisty lub techniczne środki dydaktyczne; <p>2. Przerobienie kolejnych zagadnień - z zachowaniem wymagań jak podczas przerabiania zagadnienia nr 1.</p> <p><u>Uwaga:</u> Podczas zajęć grupowych w celu przygotowania słuchaczy do działania zespołowego mogą być sporadycznie wprowadzone elementy ćwiczenia dowódczo-sztabowego. W tym wypadku wykładowca wyznacza szkolonym różne funkcje, tworząc w ten sposób w ramach grupy jeden lub kilka zespołów sztabowych. Tok pracy w takim zespole /zespółach/ reguluje wyznaczony przez wykładowcę dowódca /szef/.</p>	<p>3/ w czasie demonstrowania poprawnych rozwiązań wykładowca powinien zaopiniować słuchaczy z rozwiązaniem katedralnym jako jednym z możliwych do przyjęcia</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">KONCOWY</p>	<p>1: Podsumowanie zajęcia /10-20%/a w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podanie stopnia realizacji celu zajęć; - podanie ostatecznego poglądu na te zagadnienia, co do których wypowiedziano różne zdania; - uwypuklenie głównych problemów występujących w zajęciu z jednoczesnym pogłębionym naświetleniem strony teoretycznej lub praktycznej zagadnienia; 	

1	2	3
	<ul style="list-style-type: none"> - podanie oceny przygotowania słuchaczy i uzyskanych przez nich ocen /stopni/ zwłaszcza negatywnych; - postawienie zadań uzupełnienia wiadomości, słabo opanowanych. <p>2. Dokonanie wpisu w dzienniku lekcyjnym.</p> <p>3. Przyjęcie meldunku od starszego grupy o zakończeniu zajęć.</p>	

x/ Autorem układu i przebiegu zajęcia grupowego na sali jest
 płk doc.dr Wacław IZYDOREK, Szef IDW ASG WP.

Wydrukowano w 60 egz.
 Egz.nr 1-60 Bibl.Nauk DZS
 Wyk.ppłk Łazarek
 Druk J.E.
 Druk ASG WP nr pł. 211/pł 1122/WW
 Kor.B.S.

